

1 § Svar på interpellation 2009/10:439 om prioritering av brott mot arbetsmiljölagen

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat om jag avser att vidta åtgärder för att ge polis och åklagare nödvändiga resurser för att utreda misstänkta arbetsmiljöbrott inom rimlig tid. Hon undrar också om jag är beredd att ta initiativ till att förlänga preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott.

Eva-Lena Jansson ställer frågan mot bakgrund av ett enskilt fall där hon menar att ”ett grovt brott mot arbetsmiljölagen inte har fått någon rättslig prövning”. Jag instämmer inte i beskrivningen av det aktuella rättsfallet, då frågan *har* prövats rättsligt. Oavsett det enskilda ärendet, som det inte är min sak att diskutera, är det dock av största vikt att vi får en bättre brottsutredande verksamhet så att fler brott klaras upp.

Ärendetillströmningen i rättskedjan har de senaste åren varit stor och förväntas fortsätta att öka. För att myndigheterna ska kunna leva upp till kraven på en snabb och effektiv handläggning har regeringen dels tillfört rättsväsendets myndigheter betydande resurstillskott, dels sett över effektiviteten inom hela rättsväsendet.

Riksdag och regering har under mandatperioden tillfört Polisen och Åklagarmyndigheten sammanlagt 2,6 miljarder kronor i varaktig anslagsökning. Därutöver har myndigheterna tillförts över 1 miljard kronor i engångsvisa medel. Ett av syftena med satsningen har varit att öka antalet poliser. Målet om 20 000 poliser under mandatperioden är nu uppnått. Det är regeringens ambition att de ökade anslagen ska leda till en förbättrad verksamhet när det gäller utredning och lagföring av brott, däribland arbetsmiljöbrott.

Regeringen har ställt krav på polisen och Åklagarmyndigheten att handläggningstiderna ska kortas och utredningsresultatet förbättras. För att förbättra hanteringen av arbetsmiljöbrott inrättade Åklagarmyndigheten förra året en särskild riksenhet för miljö- och arbetsmiljömål. Myndigheterna har också höjt kompetensen genom en ny utbildning för de poliser, åklagare och arbetsmiljöinspektörer som arbetar med att utreda misstänkta arbetsmiljöbrott.

Reglerna om preskription motiveras framför allt av rättspolitiska, humanitära och praktiska skäl. Utgångspunkten är att preskriptionstidens längd ska stå i relation till brottets svårhet. Det system för preskriptions-

tider som i dag gäller för bland annat arbetsmiljöbrott bedömer jag är väl avvägt. Jag har således inte för avsikt att ta några initiativ i syfte att förändra preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott.

Anf. 2 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Tack, Beatrice Ask, för svaret! Jag vill börja med att korrigera justitieministern som citerade en del ur min interpellation. Det är rätt att jag har skrivit att ett grovt brott mot arbetsmiljölagen inte fått någon rättslig prövning. Det hade det inte fått, och det nämner jag, från början. Nu har det brott som jag tar upp fått en rättslig prövning, det vill säga att man har lagt ned utredningen eftersom utredningen inte blev klar innan preskriptionstiden gick ut.

Fallet handlar alltså om ett hotellbygge i Örebro, där det våren 2008 konstaterades att det hade begåtts brott mot arbetsmiljölagen. Byggnadsarbetare hade utsatts för allvarlig asbestexponering. Det ledde till en polisanmälan från Svenska byggnadsarbetareförbundet. Arbetsmiljöverket beslutade om ett vite om 50 000 kronor för arbetsgivaren.

Det gjordes en polisanmälan om ”framkallande av fara samt grov fara för framtida allvarlig sjukdom”. Det här är ett mycket allvarligt brott. Då blir det märkligt att frågan inte utreds.

Jag tog upp frågan vid två interpellationstillfällen. Den 18 november hade det gått nio månader sedan arbetet stoppades och polisanmälan hade gjorts. Uppenbarligen fanns det inte resurser hos polisen i Örebro för att göra en ordentlig utredning. Det är därför jag ställt frågorna kring detta.

Det pågår tyvärr en försinkning av arbetsmiljöarbetet i Sverige. Vi vet att det begås många allvarliga brott.

I Vallåkra blev en man påkörd av en truck för fyra år sedan. Polisen kom till arbetsplatsen ett år efter det att olyckan hade skett. Hade han blivit påkörd utanför grindarna för företaget hade naturligtvis polisen varit där omedelbart.

Sådant här kan hända när det gäller arbetsmiljöbrott, vilket jag tycker är ytterst allvarligt. Därför har jag ställt frågan om justitieministern är beredd att vidta åtgärder för att polis och åklagare ska få nödvändiga resurser för att klara av att hantera utredningar och ärenden gällande arbetsmiljöbrott inom rimliga tidsgränser. Man har uppenbarligen inte tillräckliga resurser om man inte klarar av att utreda ett brott på två år.

Byggnads bedömde det här som ett av de allvarligare brotten – det var ju fråga om asbest. Det var därför jag frågade om att förlänga preskriptionstiden.

Att döma av det svar jag fått verkar åtminstone justitieministern nöjd med det arbete polis och åklagare gör när det gäller arbetsmiljöbrott. Jag är i alla fall inte nöjd.

Därför är min fråga till Beatrice Ask: Är du utifrån det du har sett nöjd med det som sker när det gäller brott mot arbetsmiljön? Tycker du att arbetsgivarna uppmärksammas när brott begås såsom de borde uppmärksammas från polis och åklagare? Tycker justitieministern att de utredningar som görs är bra ur rättssynpunkt?

Herr talman! Jag hoppas att jag får svar från justitieministern på de här frågorna.

Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Nöjd ska man aldrig vara. Däremot konstaterar jag att en förbättrad utbildning och den nya riksenheten för den här typen av ärenden har inneburit att antalet lagföringar har fördubblats i arbetsmiljömål. Det tycker jag är bra. Mellan 2008 och 2009 fördubblades lagföringen, och det är helt nödvändigt.

När det gäller det ärende som diskuteras beskriver jag lite grann hur det går till. Min beskrivning är korrekt. Det har skett en rättslig prövning. Det var två anmälningar om brott som kom in beträffande samma gärning. Den ena anmälan skrevs av Arbetsmiljöverket anmälde brott mot arbetsmiljölagen, och fackförbundet Byggnads anmälde brott i form av framkallande av fara för annan.

Polis och åklagare utredde ärendet. I utredningen konstaterades att företaget hade brutit mot Arbetsmiljöverkets föreskrifter om asbest. Därmed förelåg brott mot arbetsmiljölagen. Åklagaren bedömde däremot inte att någon i företaget hade gjort sig skyldig till framkallande av fara för någon annan. Det här är en prövning.

Parallellt med utredningen pågick ett ärende hos dåvarande länsrätt i Örebro om sanktionsavgift mot företaget beträffande ett annat brott mot Arbetsmiljöverkets föreskrifter. Länsrätten kom fram till att sanktionsavgift skulle utdömas.

Åklagaren, som hade inväntat länsrättens beslut, gjorde då bedömningen att det skulle innebära dubbelbestraffning att även bötesfälla arbetsgivaren, nu för den senare gärningen. Av det skälet beslutar man om åtalsunderlåtelse enligt bestämmelserna i 20 kap. 7 § punkt 1 i rättegångsbalken.

Åklagarens beslut att inte väcka åtal resulterade i att Byggnads be-
gärde en överprövning av beslutet. Det var överprövningen som inte fullföljdes eftersom preskriptionstiden två år som gäller för brott mot arbetsmiljölagen hade löpt ut.

Den här frågan har alltså prövats.

Jag tycker att det är viktigt att vi får den här typen av ärenden prövade. Det är därför som man har genomfört en ganska omfattande utbildning av personal i rättsväsendet och säkrat en riksenhet för miljö- och arbetsmiljömål hos Riksåklagaren, en nationell operativ enhet med kompetens som är särskilt inriktad på detta. Det har snabbt lett till en fördubbling av antalet lagföringar.

Jag är inte nöjd med det, jag är inte nöjd förrän vi hanterar varje ärende. Men jag konstaterar att mer har blivit gjort på det här området än tidigare, och det är absolut nödvändigt.

Jag kräver att med de stora resursökningar som vi har gjort till polis, åklagare och andra ska vi också få mer resultat i rättsväsendet, och det här är ett sådant resultat.

Jag kommer noga att följa de här ärendena och hur specialistenheten arbetar med frågorna, därför att det är viktigt att man följer reglerna i arbetsmiljölagen. Sedan är de här brotten, precis som en del andra, ofta svårutredda, men det är inte så att man kan säga att det inte finns resurser.

Vad gäller polisen i Örebro har också de under de här åren fått rätt ansenliga resursökningar. Jag vet att det inte räcker till allting överallt. Men vi kan inte, när vi har tillfört polisen mer resurser än någonsin, nöja

oss med att säga att resurserna inte räcker. De ska användas effektivt. Därför tror jag att den utbildning som nu genomförs av poliser, åklagare och inspektörer är viktig. Det är viktigt att man faktiskt känner att man kan de här ärendena, så att inte det faktum att man inte kan dem är skälet till att man lägger dem åt sidan.

Anf. 4 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Det känns bra att få ett svar från justitieministern som visar att man prioriterar just arbetsmiljöbrott, för min upplevelse under de senaste två åren är att man inte har prioriterat dem eftersom det tog så lång tid för de här frågorna att utredas. Jag pekade också på att man kan utreda en olycka utanför till exempel en arbetsplats på en gång, medan det kan ta väldigt lång tid att utreda en olycka som sker inne på en arbetsplats.

Just när det gäller det fall som jag nu pekade på försökte jag vara tydlig med att det inte hade prövats rättsligt när jag tog upp det tidigare, men fallet lades ned. Det kändes som en dubbelbestraffning. Har man begått två olika typer av brott är det väl, tycker jag, en solklar anledning att bli dömd för båda brotten. Det brukar ju ske så vid alla andra brott. Har man begått till exempel misshandel och även rån gissar jag att man döms för båda brotten, så det är konstigt att det inte skedde i det här fallet.

När det gäller preskriptionstiden skriver justitieministern att hon inte har för avsikt att ta några initiativ för att förändra preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott. Jag tycker i alla fall att hon borde överväga det, därför att vi kommer att se effekterna av brott mot arbetsmiljölagar på dem som har skadats, men kanske inte på en gång om man har utsatts för just asbestexponering.

Många av arbetarna som fanns på arbetsplatsen är inte medborgare i Sverige, utan de kom från Polen, Slovenien och andra länder. Möjligheten för dem att få sin sak prövad blir mycket svårare eftersom de inte fick den tidigt prövad och de redan har lämnat landet. Därav min fråga om att förlänga preskriptionstiden.

Herr talman! Jag skulle vilja höra om justitieministern inser problemet med att arbetsmiljöbrott kan visa sig få effekter lång tid efter att brottet begicks och att det därmed skulle finnas ett behov av att förlänga preskriptionstiden.

Anf. 5 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Först ska jag reda ut det här med väntetiden. Vi ska korta handläggningstiderna.

I det här fallet var det två ärenden som anmäldes och ett ärende som prövades. Det pågick parallella prövningar. Då är det ofta så att man inväntar till exempel dåvarande länsrättens beslut innan man går vidare, och det komplicerar det hela. Men det är rimligt att man gör på det sättet. Frågan har alltså hanterats helt riktigt.

När det gäller preskriptionstiden är det nog inte jag som behöver förstå så mycket mer än riksdagen, som har varit väldigt klok här. För den här typen av brott är det skilda straffskalor för arbetsmiljöbrott, som innebär att preskriptionstiderna varierar. Preskriptionstiden är 2 år när det gäller ringa vållande till annans död och vållande till kroppsskada, 5 år när det gäller vållande till annans död, normalgraden, 10 år för grovt

vållande till annans död och för brott som kan vålla kroppsskada eller sjukdom.

Det speglar att riksdagen, när vi beslutade om de här reglerna, ändå hade insikten om exempelvis asbestskador. Det är ju sådant som inte dyker upp dag ett. Det är skillnad på att ramla ned från ett tak och att dra i sig något som inte är nyttigt för kroppen. De här aspekterna ligger till grund för de regler som gäller. Jag tycker att det är klokt, för det kan verkligen ta tid innan man ser effekterna.

Jag har inte för avsikt att ändra preskriptionstiderna nu. Vi gjorde ju alldeles nyligen en genomlysning av dem och bestämde oss för att ta bort preskriptionstiderna för bland annat mord, vilket var rimligt. Men i det här fallet tycker jag att det är en ganska väl avvägd tid.

Det är snarare så att vi måste se till att brotten verkligen utreds och lagförs i rätt tid. Där sätter regeringen väldigt mycket press och har gjort så sedan november förra året, då vi gav bland annat Rikspolisstyrelsen ganska tydliga uppdrag. Polisen ska se till att vi får en bättre utvärdering, och Rikspolisstyrelsen ska användas mer för att styra centralt. Det får inte variera hur aktiv man är här mellan olika delar av polisen. Jag tror att riksenheten inom åklagarväsendet, som är placerad i Malmö, kan vara en riktgivare som kan samla in kompetens och utveckla metodik, så att vi får snabbare och bättre lagföring av den här typen av väldigt allvarliga brott, för att man ska känna trygghet i sitt arbete tycker jag är väldigt viktigt.

Låt mig bara säga att jag har varit väldigt berörd av artiklarna om vuxenmobbing på arbetsplatserna. Det är väldigt sällan som vi lyfter fram det. Men det är ju inte bara fysiska skador man kan råka ut för i arbetslivet utan också andra typer av skador. Jag tror att vi framöver måste jobba mycket med det här, för människor ska må bra på sitt arbete både psykiskt och fysiskt. Vi får inte glömma bort att när människor inte mår bra och det inte fungerar på arbetet leder det också till sjukdomar och problem som många får dras med under lång tid.

Vi arbetar med detta, och vi kommer att följa de här reglerna ordentligt. Vi har inte fått någon fällande dom som avser arbetsmiljöbrott genom mobbing. Men jag har ögonen öppna, för jag tycker att vi behöver följa upp de här ärendena bättre. Som sagt tycker jag att det är bra att åklagarna har tagit tag i de här frågorna. Jag ser att vi ändå är på väg åt rätt håll och hoppas att det ska leda framåt.

Anf. 6 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Justitieministern hänvisar återigen till specialmyndigheten nere i Malmö och säger samtidigt att det är viktigt att brott utreds likadant i hela Sverige. Frågan är hur man då säkerställer att de olika polismyndigheterna runt om i landet får tillgång till specialmyndigheten, för det hjälper ju inte polisen i Örebro, Karlstad, Västerås eller var man nu befinner sig om man inte får tillgång till de här speciella kompetenserna.

När det gäller arbetsmiljöbrott och exempelvis frågan om vuxenmobbing, som justitieministern tar upp, kan jag konstatera att regeringen har valt att minska anslaget till Arbetsmiljöverket, vilket har inneburit att antalet inspektioner har halverats. Nu säger hon att antalet arbetsmiljöbrott minskar. Ja, det är väl självklart eftersom det inte finns en in-

spektion som kan vara till stöd för skyddsombuden ute på arbetsplatserna. Det är då inte enkelt att försöka komma åt vuxenmobbing, som är en av de svårare frågorna att jobba med som skyddsombud. Min erfarenhet som tidigare skyddsombud på en arbetsplats är att det inte är enkla frågor att hantera. Det finns alltid två olika delar av problemet. Jag blir precis som Beatrice Ask, herr talman, upprörd när jag läser om de här fallen. Det är klart att all typ av mobbing ska stävjas både i arbetslivet och i skolan och även inom politiken, vilket jag har sett några tydliga exempel på.

Herr talman! Jag hoppas att justitieministern och jag åtminstone är överens om vikten av att höja prioriteringen av brott mot arbetsmiljölagen men också att Arbetsmiljöverket får ordentliga anslag.

Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Låt mig först säga att jag är väldigt glad att Eva-Lena Jansson har ställt den här interpellationen, och vi har debatterat de här frågorna tidigare. Jag tycker att interpellanten sätter ljuset på någonting som är viktigt.

Riksenheten i Malmö har ganska tydliga uppgifter. Dels handlar det om att försöka åstadkomma en enhetlig rättstillämpning, så att vi får riktlinjer för till exempel företagsbot och annat, dels handlar det om att följa upp och utveckla. Det är en utvecklingsenhet som ska arbeta visavi hela landet. Jag tror att det är bra.

Man kan naturligtvis säga att vi har sparat på Arbetsmiljöverket som arbetar med många viktiga frågor. Det finns en lång debatt att ta om det. Det är helt korrekt, men mitt ansvar är att se till att vi i den rättsliga verksamheten prövar anmälda ärenden mot de lagar som gäller. Det har varit för dåligt med den saken, om man tittar på det i ett perspektiv. Därför tycker jag ändå att insatserna med en särskild utvecklingsenhet inom åklagarväsendet och den utbildning Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Arbetsmiljöverket har tagit fram tillsammans ger bättre förutsättningar att utreda och lagföra arbetsmiljöbrott, och det är väsentligt.

Jag kan se att den här enheten som satte i gång sitt arbete för lite drygt ett år sedan faktiskt har sett till att vi har fått en fördubbling av lagföringarna. Det är bra. Det är absolut inte på en nivå som vi kan vara helt nöjda med, men det är viktigt.

Det finns mycket mer att göra åt arbetsmiljöfrågorna. Att de är komplexa och, som jag nämnde tidigare, svårutredda är vi nog helt överens om. Desto bättre är det att de rättsliga myndigheterna skaffar sig rätt kompetens och använder en del av de stora resurser de fått till att beivra den här typen av allvarliga brott.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 8 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Amineh Kakabaveh, Peter Hultqvist, Thomas Strand, Monica Green och Peter Rådberg har alla ställt frågor som rör situationen i de palestinska områdena och den israelisk-palestinska konflikten. Jag väljer att besvara interpellationerna i ett sammanhang.

Mot bakgrund av den allvarliga händelsen utanför Gazas kust vill jag inledningsvis påminna om att Sverige fördömt israeliskt våldsanvändande på internationellt vatten i samband med bordningen av den humanitära insatsen Ship to Gaza. Också FN:s säkerhetsråd och Europeiska unionen har fördömt saken. Krav har ställts på en omedelbar, opartisk, trovärdig och transparent utredning i enlighet med FN:s säkerhetsråds uttalande. Jag beklagar djupt de dödsfall som inträffat.

Denna tragedi understryker behovet av en hållbar lösning för civilbefolkningen som under lång tid levt med svåra umbäranden. I de slutsatser om Mellanöstern som antogs i december 2009 under det svenska ordförandeskapet konstaterades att den fortsatta avspärrningspolitiken är oacceptabel och politiskt kontraproduktiv. Europeiska unionen har länge varit tydlig med sitt krav att gränsövergångarna till Gaza bör öppnas omedelbart, varaktigt och ovillkorligen för humanitärt bistånd, handelsvaror och personer. Befolkningen i Gaza ska inte bara överleva utan bör också få möjlighet att leva och utvecklas.

Sverige och Europeiska unionen stöder de ansträngningar som den amerikanska administrationen gör för att återuppta fredsförhandlingarna. Rådsslutsatserna från december gav EU en fast grund och en tydlig röst för en intensifierad fredspolitik. Vi hoppas att de amerikanska ansträngningarna ska leda till trovärdiga och resultatriktade fredsförhandlingar som baseras på 1967 års gränser och som omfattar alla slutstatusfrågor, däribland Jerusalems status som huvudstad för två stater. EU har också uttryckt beredskap att bidra konkret till genomförandet av ett fredsavtal.

EU har upprepade gånger, inte minst under det svenska ordförandeskapet, framfört att bosättningar, separationsbarriären där den är byggd på ockuperad mark, förstöring av bostäder och vräkningar är olagliga enligt internationell rätt. Dessa åtgärder utgör också hinder mot fred och riskerar att omöjliggöra en tvåstatslösning. Den israeliska regeringen har beslutat om ett stopp för utbyggnaden av bosättningar, med vissa undantag, fram till september 2010. Min förhoppning är att detta stopp ska respekteras och förlängas.

Som Monica Green konstaterar har den internationella domstolen i Haag fastställt att separationsbarriären där den är byggd på ockuperad mark, inklusive i och runt östra Jerusalem, strider mot internationell rätt. Detta uttrycks också i de rådsslutsatser jag nämnt.

Reglerna för handel mellan EU och Israel styrs bland annat av associationsavtalet från 1995 som innebär att israeliska produkter åtnjuter tullförmåner. EU har sedan avtalets undertecknande varit tydlig med att man med staten Israel menar territoriet inom 1967 års gränser och inte de ockuperade palestinska områdena. Således ges inte tullförmåner för produkter som har sitt ursprung i bosättningar på ockuperad mark.

*Svar på
interpellationer*

Det finns gemensamma EU-regler om varors ursprung och märkning som säger att informationen till konsumenterna inte får vara felaktig eller vilseledande. I fråga om svenska företags eventuella verksamhet i israeliska bosättningar på den ockuperade Västbanken är det snarast en fråga om lämplighet och om de vägval företaget gör utifrån det klara folkrättsliga läget. Det bör ligga i företagets intresse att agera med stor försiktighet i sådana miljöer.

Herr talman! Sverige och Europeiska unionen har ett stort bistånd till palestinierna. Förra året uppgick det svenska biståndet till över 800 miljoner kronor. En stor del går till palestinskt statsbyggande. Vårt bistånd går bland annat till att bygga upp palestinska institutioner, till rättssektorn och till det civila samhället. På så sätt bidrar Sverige till att förutsättningarna ska finnas på plats för en permanent lösning av den israelisk-palestinska konflikten.

Sverige sätter stort värde på de goda förbindelserna med den palestinska generaldelegationen i Stockholm, och Utrikesdepartementet ser över olika sätt att underlätta delegationens verksamhet.

Då Peter Rådberg, som framställt en av interpellationerna, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmannen att Mehmet Kaplan i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 9 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Jag tackar utrikesminister Carl Bildt för svaret. Det gläder mig att utrikesministern så skarpt fördömer Israels övergrepp mot fredsaktivister ombord på Ship to Gaza. Det är inte första gången utrikesministern uttalar sig kritiskt om Palestinakonflikten. Jag tycker dock att när man har gjort det vid ett flertal tillfällen kan man knappast längre låta bli att se hela konflikten i ett större historiskt perspektiv.

Israel har begått övergrepp mot palestinierna i decennier. Det måste finnas ett syfte med alla dessa övergrepp, för annars handlar man inte så konsekvent när det gäller att bryta mot folkrätten och mänskliga rättigheter.

I min interpellation ser jag fördrivningen av palestinierna från deras hemland som en långsam och långsiktig etnisk resning som fortsätter och pågår dagligen – just nu i Sheikh Jarrah i östra Jerusalem.

Jag besökte själv Sheikh Jarrah under en studieresa i april. Sheikh Jarrah är en del av det ockuperade östra Jerusalem och skyddas av Genèvekonventionen, det vill säga Israel får inte ändra östra Jerusalem demografi. Israel får inte föra över sin befolkning dit. Detta har dock inte hindrat Israel från att föra över en halv miljon bosättare till Palestina, varav 200 000 till östra Jerusalem. Östra Jerusalem är särskilt känsligt, särskilt området kring gamla staden.

Herr talman! Det som gör Sheikh Jarrah unikt är att Israels domstol tilldömt israelerna rätten till land som andra judiska familjer ägde före 1948 och samtidigt förvägrar palestinierna rätten till land som de ägde före 1948 enligt Absentees' Property Law. Familjerna i Sheikh Jarrah ägde innan de fördrevs 1948 mark, hem och butiker. Med andra ord har israelerna right of return men inte palestinierna. Domstolens beslut är inget annat än rasistisk diskriminering. Det råder ingen likhet inför lagen i Israel. Det är precis som i ett apartheidsystem, och effekten blir etnisk

rensning. Denna diskriminering har israeliska fredsaktivister som stöder palestinierna i Sheikh Jarrah bedömt som ett fall av rasism och fördrivning av det palestinska folket.

De som stöder den etniska rensningen i Sheikh Jarrah vill gärna skifta fokus till rättsprocessen. De påpekar att de palestinska familjernas israeliska advokat 1982, utan familjernas kännedom och medgivande, skrev under ett avtal som erkände bosättargruppens ägande av hemmen i utbyte mot att palestinska familjer blev skyddade hyresgäster, det vill säga att hyreskontrakten inte kan sägas upp.

Herr talman! Även Åsa Linderborg, journalist och författare, nämner i sina debattinlägg uttryckligen den etniska rensning som i decennier har pågått i Palestina. Man kan inte se det som något annat än flagranta övergrepp, alla de övergrepp som Israel begått mot palestinierna i decennier gör att det inte räcker med ord av fördömande. Att uttala sig kritiskt är en sak, att handla utifrån sin kritik är något helt annat.

Anf. 10 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Tack för svaret, utrikesministern! En känsla av sorgsenhet präglar mitt stämningläge när jag står här i dag.

Murbygget fortsätter. Trots tal om frysning när det gäller bosättningar kan vi se att man planerar nya omfattande bosättningar i östra Jerusalem. Vägar stängs för palestinierna. Varje dag regleras deras tillvaro med checkpoints övervakade av soldater. Aggressiva bosättare försöker hela tiden expandera och i strid med internationell rätt tillskansa sig mark på Västbanken.

I grunden fortsätter isoleringen av Gaza även om det nu talas om lättnad. Den militära räden i samband med Ship to Gaza visar den israeliska aggressionen. Man drar sig inte ens för att i strid med internationell rätt borda fartyg på internationellt vatten. Dödsfallen i samband med detta är en tragedi. Kraven på en opartisk utredning från FN:s säkerhetsråd är självklart helt motiverad.

Kommer konflikten att få ett slut? Är ett fredsavtal inom räckhåll? Blir det en tvåstatslösning? Sedan sexdagarskriget 1967 har israeliska bosättningar varje år expanderat på ockuperad mark. Det har byggts nytt hela tiden. Snart bor en halv miljon israeler på ockuperad palestinsk mark. Utrymmet för att bilda en palestinsk stat har blivit mindre och mindre. Möjligheten undermineras systematiskt från den israeliska sidan.

Nya bosättningar, förstörelse av hus, nedmejsning av tusenåriga olivlundar, uppbyggnad av det israeliska vägnätet på ockuperad mark, inringning av palestinska städer, försök att splittra det palestinska samhället och den hårda vardagliga kontrollen av palestinier försvårar starkt det palestinska statsbygget.

Att ibland tala om fred, och även delta i förhandlingar samtidigt som man i praktiken tillåter fortsatt expansion av byggen på ockuperad mark ger ett minst sagt kluvet intryck när man bedömer israeliska regeringars agerande över tid. Trots att man nu talar om stopp för bosättningar planerar man nya i östra Jerusalem. Detta pågår år ut och år in. Med jämna mellanrum reagerar omvärlden. I ord fördömer man utvecklingen. Det tas olika initiativ. Det skapas tillfälligt hopp. Olika israeliska regeringar skakar snabbt av sig kritiken och man går vidare som om ingenting har hänt.

Agerandet i förhållande till FN och det internationella samfundet är minst sagt arrogant och utmanande. Oavsett ord, förhandlingsförsök, diplomati och initiativ från EU och USA är resultatet att den israeliska expansionspolitiken i grunden fortsätter. Det är mycket allvarligt.

Nu har vi räden mot Ship to Gaza. Man måste fråga om vi från omvärlden har möjlighet att på ett konstruktivt sätt hårdna mot Israel. Vi har ju associeringsavtalet. År 2005 suspenderade man Uzbekistan. Är det inte dags, när det gäller de fördelar som Israel har i förhållande till EU, att i kretsen av EU-länder ta upp frågan om det verkligen är rimligt att ha nuvarande relation med Israel när det gäller associeringsavtalet och på allvar se om det finns en väg att strypa detta och göra något också i praktisk handling?

Anf. 11 THOMAS STRAND (s):

Herr talman! Jag vill också tacka utrikesministern för svaret på interpellationerna. I dag har vi en viktig debatt här i kammaren om konflikten mellan Israel och Palestina. Vi har haft liknande debatter i den här frågan tidigare under mandatperioden. Det signalerar ju vikten av att ha ett fortsatt starkt engagemang för fred och försoning mellan Israel och Palestina. För mig är det ett sätt att hålla hoppet vid liv om att det ska finnas en fredlig lösning, även om det ser dystert ut just nu.

Israels absurda agerande mot fartygskonvojen Ship to Gaza har fått många människor i många länder att reagera med besvikelse och bestörtning. Det verkar som om denna händelse har fått något att hända i folkopinionen. Många säger nu tydligt: Nu får det vara nog. Ship to Gaza-händelsen har fått många att mycket starkt reagera mot Israels inhumana blockad av Gaza. Nu verkar det som om Israel har lyssnat på opinionen. Man meddelar att man ska lätta på blockaden. Vi får se om det är mer än tomma ord.

Väldigt många har också påmint om Israels ockupation av Västbanken, Israels ständiga nonchalerande av olika FN-resolutioner och världssamfundets uppmaningar till fred och försoning. Det är enskilda människor som har reagerat. Även länder har reagerat. Jag tycker mig märka en mobilisering som vi inte har sett tidigare. Det är hoppingivande. Det börjar påminna om kampen mot apartheidregimen i Sydafrika.

Många människor frågar vad man kan göra för att protestera och påverka. Vad kan jag göra som individ? Vad kan Sverige göra? Vad kan Sverige göra i EU? Jag tror att även utrikesministern märker den här mobiliseringen. Budskapet är tydligt: Omvärlden måste sätta en hårdare press på Israel.

Min interpellation om ursprungsmärkning av bosättarprodukter fokuserar på ett sätt att sätta ökad press på Israel. Tyvärr fungerar inte systemet med ursprungsmärkning som det var tänkt. Alltför ofta produceras varor av israeliska bosättare på ockuperad palestinsk mark och uppges vara israeliska varor, trots att det enligt EU:s associeringsavtal med Israel ska säkerställas att produkter från israeliska bosättningar ska separeras från produkter producerade i Israel. En nyligen avkunnad dom i EU-domstolen bekräftar att systemet med ursprungsmärkning inte fungerar tillfredsställande. Förmodligen är det många bosättarprodukter som under årens lopp har exporterats tullfritt till EU. Det har gynnat israelisk ekonomi. Det betyder också att konsumenterna i EU inte medvetet har

kunnat avstå från att köpa dessa produkter. Därför har jag frågat om utrikesministern anser att systemet för ursprungsmärkning av israeliska produkter har implementerats på ett godtagbart sätt. Fungerar verkligen ursprungsmärkningen i praktiken? Hur kan jag vara säker på att den produkt jag köper inte är en vara som producerats av bosättare på ockuperad mark? Jag skulle vilja att utrikesministern svarar på den frågan.

Utrikesministern konstaterar att bosättarprodukter inte ska säljas tullfritt. Men anser utrikesministern att det fungerar i praktiken?

Anf. 12 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Vi är många som debatterar här i dag. Det visar på vikten och engagemanget. Precis som Thomas Strand sade har vi haft dessa debatter tidigare eftersom det är så oerhört viktigt att hela världen reagerar mot de olagligheter och de övertramp av mänskliga rättigheter som Israel genomför varje dag mot palestinier och andra.

Carl Bildt brukar vara ganska tydlig med att han håller med oss om att det som Israel har gjort är fel. Man har byggt en mur rakt igenom det palestinska samhället. Man har byggt muren på ett sätt som förhindrar människor att ta sig till sina arbeten och som förhindrar att varor transporteras. Det kan vara frukt, tomater och annat som får stå hela dagar och bara ruttna för att de inte kommer igenom denna checkpoint.

Carl Bildt brukar hålla med om att detta är fel och att muren har byggts på ett olagligt sätt. Det har också den internationella domstolen i Haag slagit fast.

Men vad gör vi mer? Ska världen stå och titta på och bara acceptera att Israel varje dag bryter mot de mänskliga rättigheterna eftersom det är det man gör när man förhindrar människor på detta sätt och när man, precis som vi hörde tidigare, utövar ett apartheidsystem och gör skillnad på folk? Det är en åtskillnadspolitik. Som vi hörde talas om här tidigare är det fråga om en etnisk rensning. Man flyttar på människor från deras egna hem där de har bott i 20, 30 eller 40 år. Plötsligt blir de vräkt och ska bo på gatan så att israeler ska kunna flytta in i deras hem.

Detta är inte acceptabelt. Det har slagits fast av FN, av EU och av olika domstolar, bland annat den i Haag. Men vad gör vi mer? Vi måste sätta kraft bakom orden. Det verkar som om israelerna fullständigt struntar i detta, åtminstone regimen. Jag vet att det finns många israeler som vill ha en tvåstatslösning där palestinier och israeler lever sida vid sida enligt 1967 års gränser. Men det finns uppenbarligen också regimer i Israel som avlöser varandra som inte vill ha en lösning och som inte nöjer sig förrän de har fått hela området för sig själva. De betar av bit för bit och flyttar palestinier. Och hela världen står och tittar på och bryr sig inte om att Israel inte följer de rättelser som de får.

Därför måste vi gå från ord till handling. Carl Bildt måste se till att vi gör mer och säger ifrån. Det kan handla om att vi tar hem människor, att vi ser över associeringsavtalet och sätter upp nya regler för det eller tittar på vad EU mer kan göra. Vi måste göra mer. Vi kan inte stå och titta på när israelerna betar sig så här mot det palestinska folket. Vi kan inte acceptera det. Carl Bildt måste sätta mer kraft bakom sina ord mot Israel både i FN och i Europeiska unionen så att det någon gång blir ett slut på detta.

Man måste återgå till 1967 års gränser och se till att det blir en tvåstatslösning. Människor som nu bor där måste flytta på sig.

Anf. 13 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Jag tackar utrikesminister Carl Bildt för svaret. Eftersom min kollega Peter Rådberg inte hade möjlighet att delta i denna debatt får jag göra det i stället.

Det finns två ingångar här. Den ena handlar om hur vi ser på bosättningarna på Västbanken och i östra Jerusalem. Detta har Carl Bildt också svarat på.

Om man tittar på den konflikt som nu är inne på sitt åttonde decennium undrar man om båda sidorna inte snart har tröttnat. Det är uppenbart så att den palestinska sidan är övertrött. Även i den israeliska opinionen finns det trötthetsstecken, i alla fall var det så fram till det anfälls-krig som senare kallades för Gazakriget. Då blev det en tydlig svängning i den israeliska opinionen. Det var sorgligt att se. Men det kanske är naturligt när ett land är i krig. Det är på samma sätt när ett land är i kris. Då står man upp bakom sin regering. Problemet är att regeringen trots att man vid ett flertal tillfällen har sagt att man ska stoppa nybyggnationer på ockuperad mark gång på gång överträder detta.

I mars månad deklarerade Israel återigen att man avser att bygga bosättningar, eller så kallade bosättningar. Detta nyspråk har funnit en plats även i vårt medvetande. Detta är egentligen ockupanter, och det är en ockupation. Men vi kallar detta bosättningar eftersom det är vad Israel kallar dem. Det är 112 bosättningar på den ockuperade Västbanken. Detta beslut togs trots att man tidigare hade sagt att man inte skulle göra det.

Detta är sorgligt, och i ljuset av de senaste händelserna verkar det som om Israel i princip struntar i vad andra länder tycker. Det kan man naturligtvis inte göra i längden. Senast i går gick man ut med att man ska införa lättnader i blockaden. Vi får se vad det innebär. Jag är tyvärr rädd för att detta är ett sätt att köpa tid. Det finns i dag en stark världsupinion inklusive Internationella Röda Kors-kommittén som i måndags tydligt deklarerade att denna blockad är illegal.

Jag vet att Carl Bildt jobbar på. Jag vet inte om han får med sig sina kolleger i de olika EU-länderna. Carl Bildt sade i den aktuella debatt som vi hade i förra veckan att det är svårt för Sverige som enskilt land att gå före eftersom vi då blir isolerade när vi försöker få fram resultat.

Men i en viktig fråga kan Sverige faktiskt göra någonting. Där behöver vi inte vänta på EU. Det handlar om produkter. Jag läste mycket intresserat de andra interpellationerna. Framför allt Thomas Strands interpellation om ursprungsmärkning var mycket intressant. Det gäller det som produceras av israeliska bosättare. Men de produkter som är märkta "Made in Israel" är inte mindre problematiska. Jag tänker på den försvarsmateriel som direkt och indirekt håller den israeliska armén under armarna. Senast förra året köpte vi försvarsmateriel, Carl Bildt. Detta tog jag upp även i förra veckans debatt. Då svarade du att vi har slutat köpa försvarsmateriel.

Anf. 14 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Herr talman! Jag skrev också en interpellation. Men den lämnades in lite för sent och tas därför inte upp. Jag har i stället skrivit ett par frågor. De har utrikesministern svarat på. Det svar som lästes upp här är ungefär detsamma som svaren på mina frågor.

Mina frågor gick ut på att jag ville veta vad Sverige gör för att situationen i Gaza ska förbättras och för att en palestinsk stat ska bildas och vad Sverige gör i EU för att EU ska agera.

Dessa frågor är som vanligt centrala för att det ska bli ett resultat av den politik som förs mot Israel och för att ockupationen ska hävas och att palestinierna ska få en egen stat och därmed också få möjlighet att bygga en stat med olika medel.

När man läser svaren ser man att det som vanligt är många vackra ord. Det finns många saker som utrikesministern brukar uttala om detta. Han brukar fördöma saker. Det konstateras att den fortsatta avspärrningspolitiken är oacceptabel och politiskt kontraproduktiv. Men det talas också om att uppmana palestinierna att främja försoning och förebygga en permanent uppdelning mellan Västbanken, inklusive östra Jerusalem, och Gaza. Det finns alltså ett antal sådana saker där man utifrån en enligt mig felaktig bild av hur situationen är ställer krav på att palestinierna ska lösa konflikten. Det är fullständigt otänkbart.

Tittar man på det som har hänt under den senaste tiden när det gäller Ship to Gaza och hur situationen i Gaza ser ut, ser man att det helt enkelt är en humanitär katastrof, och så har det varit under rätt många år. Den har varit föremål för debatt i denna kammare många gånger.

Då är frågan: När ska man göra någonting i stället för att bara prata, alltså sätta tyngd bakom orden? Varför kan man inte prata om att handelsavtalet mellan EU och Israel ska frysas eller till exempel dras tillbaka? Eller varför bojkottar man inte Israel för att sätta en press på landet? Det kan vara olika sanktioner.

Vi har en svensk militärimport från Israel, en vapenimport som enligt tidningen Flamman – en utmärkt tidskrift – har uppgått till 200 miljoner under 2000-talet. För 200 miljoner har vi köpt vapen från Israel. Vi säljer inga vapen till krigförande länder, men vi köper vapen. Vilken politik är det egentligen, och vad gör man av det? Det gynnar ju faktiskt den israeliska staten i den kamp som förs.

Jag var nere i Palestina, på Västbanken, några dagar och kom hem i söndags. Jag fick då återigen se – jag har varit där några gånger – hur situationen är på Västbanken. På vissa ställen kan den ändå vara rätt dräglig, men jag fick också en ögonvittnesskildring som satte blyxtbelysning på situationen där nere när den ställs på sin spets. Det var en person som hade varit i östra Jerusalem och sett hur israeliska militärer alltid behandlar palestinier på samma sätt.

En ung palestinier kommer i sin bil. Det är trångt i Jerusalem och svårt att undvika att stöta emot saker. Han krockar med en israelisk militärjeep. Han kör fram några meter och kliver naturligtvis ur för att prata om detta. Direkt skjuter israelisk militär mot den unge mannen. Han börjar naturligtvis springa därifrån. Han blir ju rädd. Han försökte säkert bara reda ut det här. Då skjuter de honom i benet så att han faller. Då försöker han krypa bort, och då går en israelisk soldat fram och skjuter mannen rakt i huvudet.

Detta var *en* skildring, men sådana här saker sker nästan varje dag i Palestina. Sådant här hör man varje gång man kommer ned. Så är den palestinska vardagen.

Det krävs alltså mycket mer än ord. Det krävs handling för att på något sätt belysa detta. Jag tycker att Ship to Gaza-händelsen var en oerhört viktig händelse ur den aspekten, oavsett tragedin i alla döda. Någonstans måste man ta detta på allvar och göra någonting åt det, till exempel med sanktioner eller till och med bojkott av Israel och israeliska varor. Exempelvis Hamnarbetareförbundet gör detta nu. Jag tycker att det är ett oerhört bra exempel på vad man kan göra för att hindra att den israeliska staten fortsätter att ockupera Palestina.

Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Det är åtskilligt att svara på. Jag ska försöka, även om jag säkert kommer att misslyckas med att göra frågeställarna åtminstone i någon utsträckning rättvisa. Vi har ju diskuterat denna fråga vid åtskilliga tillfällen tidigare, så det råder ingen större oklarhet om grunddragen i svensk politik eller om grunddragen i vad vi tycker här i riksdagen.

Jag börjar med Amineh Kakabaveh. När vi diskuterar det längre historiska perspektivet, vilket jag tror är både riktigt och nödvändigt att göra, ska vi också göra rättvisa åt det. Detta är en konflikt sedan 1947–1948. Den har längre rötter än så, om man skulle vilja fördjupa sig i historien. Fram till rätt nyligen var ett av grundproblemen att arabstaterna över huvud taget vägrade att erkänna Israels rätt att existera. Efter 1967 och sexdagarskriget kom de berömda tre nejen från Khartum som blockerade varje möjlighet till en fredsprocess för decennier.

Vi har nu en ny situation sedan ett antal år tillbaka genom det arabiska fredsinitiativ som ändrade nej-politiken från Khartum och i grunden säger fred mot territorier eller territorier mot fred.

Även om det kanske är att överdriva lite tror jag att Mehmet Kaplan i grunden har rätt när han säger att det finns en trötthet på konflikt. Medan arabländerna tidigare vägrade att acceptera Israel och vi sedan hade ett skede där Israel vägrade att acceptera en palestinsk statsbildning har vi nu en situation där arabvärlden erkänner Israels rätt att existera och Israel erkänner palestiniernas rätt att etablera en stat. Sett i ett längre perspektiv är det en förbättring av läget, även om det låter lite paradoxalt i den svåra situation som vi är i nu.

Det är i det läget vi ska manövrera med en diplomati som har både styrka, uthållighet och tålmod – och som *måste* ha kommunikationskanaler med bägge parterna. Monica Green säger att vi måste gå från ord till handling, att vi måste säga ifrån. Jo, säga ifrån gör vi fortfarande, men att börja säga upp avtal med Israel eller med någon annan tror jag är att isolera oss. Det skulle reducera eller ta bort de möjligheter vi kanske trots allt har att medverka i en fredsprocess, och det är därför jag avvisar den linjen.

Peter Hultqvist tog tyvärr inte upp de trådar han hade i sin interpellation. Jag hade hoppats kunna säga något ännu lite mer positivt om en del av hans tankar än vad jag hade med i svaret. Jag hoppas att han återkommer till exempelvis frågan om den palestinska delegationens status.

Statsbyggandet är oerhört viktigt. Som antyddes av Torbjörn Björlund har vi gjort framsteg vad gäller statsbyggandet. Det är i dag en i

vissa hänseenden bättre situation på Västbanken än vad som var fallet tidigare. Gaza är ett elände, både på grund av blockaden, som vi alla ständigt fördömer, och på grund av – låt oss vara rättvisa – Hamas statskupp i juni 2007 och ett rätt fundamentalistiskt förtryck som också riktar sig mot mänskliga rättigheter för palestinier. Jag tycker att vi ska ha styrkan att kritisera också sådant på den palestinska sidan som är fel. Hamas står för en linje när det gäller mänskliga rättigheter som är oacceptabel för oss, och de ska också erkänna Israels rätt att existera. Det är också en förutsättning för fred.

Låt mig sedan bara kort ta upp produkter från ockuperade områden och huruvida ursprungsmärkningen fungerar. Det är svårt att bedöma, bland annat därför att jag tror att det är väldigt lite det handlar om. Jag har varit i dessa områden mycket, och jag har praktiskt taget inte sett någon produktion över huvud taget i just bosättningarna. De är *bosättningar*. De är ofta förorter till Tel Aviv och Jerusalem, eller så är de ideologiska bosättningar där man ägnar sig mer åt att läsa religiösa skrifter än åt produktion. Det hindrar inte att vi ska titta på detta mycket uppmärksamt, men jag tror att den ekonomiska delen i detta är intill försvinnande liten.

Slutligen var det krigsmaterielimporten. Som jag sade i debatten härförleden har vi ingen pågående sådan. Förra året var det någon typ av container som blev slutlevererad, vad det nu var för någonting. Det stora är 2005. Det var då vi hade rätt betydande import av mörkerglasögon för den svenska Afghanistanstyrkan. Det får väl i någon utsträckning föras på en tidigare regerings konto.

Anf. 16 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Tack, utrikesministern! Jag vet att det är väldigt svårt att på fyra minuter kunna svara på allas inlägg, men det viktigaste här är egentligen att vi alla vill att Sverige ska agera – inte bara i ord utan i handling. Det är det som är kravet här, och det är väldigt viktigt för oss. Jag och många andra vet att utrikesministern har varit väldigt skarp i sina uttalanden och sin kritik mot Israel, men räcker det? Nej. Vad gjorde vi under vårt ordförandeskap? Varför var vi då inte så skarpa som vi är i dag? Då skulle någonting ha kunnat hända.

Vi talar om historien. Historien ger oss också perspektiv på hur vi går vidare. Jag nämnde det längre perspektivet när det gäller ägande. Hela rättssystemet i Israel är ju rasistiskt, och här handlar det om ägande av mark och av hus. Folk fördrivs från sina hem, sina områden och sina olivträd. Barn går till sina skolor mellan stängsel. Själv kunde jag inte hålla tillbaka tårarna i Nablus när jag såg hur de små barnen, sexåringar, gick förbi olika kontroller och blev kollade. Som socialarbetare och människorättsaktivist tänkte jag: Herregud, man skulle gripa in och säga åt dem att låta dessa små barn gå.

Hur ska vi förebygga hat och våld? Hur ska vi göra så att dessa barn och ungdomar i lugn och ro kan utvecklas och ha ett liv precis som alla andra? Jag tror att det är det viktiga i det långa loppet – hur man går vidare, hur man ger dessa barn och ungdomar trygghet i stället för hat och i stället för att driva dem till de fundamentalistiska krafterna i regionen. Det handlar egentligen inte bara om Palestina; i hela Mellanöstern är det väldigt jobbigt och väldigt farligt för många ungdomar.

Och det är de som är framtiden. Om vi i dag ska förebygga en framtid i osäkerhet och med rasistiskt förtryck måste de bli individer som tänker själva och har respekt för varandra. Men när det inte finns någon som respekterar dem i systemet då? Hur kan de små barnen bli fria människor, fria från fördomar? Det blir de inte nu.

EU ska ju tala med egen röst men tassar här som katten kring het gröt. Ser man i ett historiskt perspektiv på vad som hänt under årtiondena måste man säga: Stopp, nu får det vara nog! Det krävs konkreta åtgärder. Jag gillar som sagt utrikesministerns ord, men jag saknar kraftfulla och konkreta åtgärder. För att situationen ska förbättras måste vi göra något i dag, nu.

Det gäller också kvinnornas situation. I denna etniska rensning eller diskriminering är det ungdomar och kvinnor som får en mycket svår situation. Det är de som bär på och måste uppleva och återuppleva detta. Det är viktigt att verkligen kunna få med kvinnorna i denna kamp, och det gäller naturligtvis också ungdomarna.

Anf. 17 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Visst kan det vara så att det finns en långsiktig process där man i någon sorts allmän mening accepterar existensen av en palestinsk stat i det israeliska samhället. Trots detta underminerar dock den israeliska staten det palestinska statsbygget. Vi har också fått muren. Bosättningarnas antal har ökat från år till år, och precis som Mehmet Kaplan sade har man aviserat 112 nya i mars. Man pratar på ett sätt i internationella sammanhang och betar sig i praktiken – på Västbanken, på marken – på ett helt annat sätt. Jag vill också hävda att ockupationen har förgrovats.

Det är alltså kluvet. Det är mycket kluvet. Det är en sak i ord och en sak i handling, och det är handlingen som måste bedömas. Det är detta som gör att kraven på att det kanske är dags att i någon mening hårdna till i förhållande till Israel ökar. Man känner en hopplöshet inför den långsiktiga dialogen; den kanske inte ger de resultat man hade hoppats på. Det har varit nära uppgörelser om fred vid ett antal tillfällen. Man hade kunnat ha en palestinsk stat i dag, men extremism, misstänksamhet och religiös och ideologisk blindhet har vid flera tillfällen tillåtit vinna över fredens krafter, och jag anser att de i dag är försvagade.

Tyvärr riskerar den blodiga historia som finns i Mellanöstern att även i fortsättningen bli en historia om våld, blod, död och oförsonlighet. Efter råden med Ship to Gaza och efter den fortsatta expansionen på Västbanken känns det ungefär som att israelerna agerar efter vad man vid tillfället tror är strategiskt taktiskt för att tona ned omvärldens reaktioner, men den långsiktiga processen är att lägga Västbanken under sig i praktiken.

Det är detta som leder till tanken att det kanske är dags att man inom EU försöker få till stånd ett samordnat agerande som också i någon form av praktik visar att vi inte accepterar detta. Jag tror inte att Sverige som isolerad nation kan göra särskilt mycket mer än att markera principer, men jag tror att vi tillsammans med EU:s länder skulle kunna göra betydligt mer. Därför är det inte fel att föra upp frågan om associeringsavtalets status i dagens debatt och även i den allmänna debatten. Någonstans måste det gå en gräns för hur man får bete sig.

Jag vill också påminna om utrikesministern i Israel, Carl Bildts kollega. Han gick i stort sett till val på att de arabiska israeliska medborgarna – medborgare i Israel – skulle avkrävas någon sorts lojalitetsförklaring i olika sammanhang. Bara det visar att detta är en regering som från allmändemokratisk synpunkt lämnar en del övrigt att önska när det gäller respekt för folkrätten.

Sedan gäller det den palestinska delegationen. Palestinskt statsbyggande, palestinska institutioner och palestinska myndighetsfunktioner, där även deras utlandsrepresentation ingår, är oerhört viktigt. Vi måste bidra till att legitimera en palestinsk statsbildning och ett palestinskt statsbyggande. Det är därför jag för fram att vi måste ta ut steglängden och ge en diplomatisk status. Det finns i många andra länder, men det finns ännu inte i Sverige.

Jag tycker att man från regeringens sida bör ta initiativ till detta. Bildt säger att man tittar på olika sätt att underlätta den palestinska representationens arbete. Jag har lite svårt att tyda vad detta innebär, och jag skulle vilja att utrikesministern förklarade det.

Anf. 18 THOMAS STRAND (s):

Herr talman! Jag delar utrikesministerns syn på denna konflikt och dess komplexitet. Det gäller att förstå dess vidd och bredd, för den är komplex. Det finns inget försvar för Hamas statskupp i Gaza, och jag accepterar inte heller Hamas ideologi. Nu fokuserar vi dock på Israel, som är den starka parten. Det är en demokratisk stat som vi har stora förväntningar och krav på.

Jag har fokuserat på de avtal som ingås mellan EU och Israel och huruvida dessa avtal fungerar i praktiken eller om det blir så att man ser mellan fingrarna när det gäller Israel. Enligt avtal som är ingångna får nämligen inte israeliska varor från bosättningar på den ockuperade Västbanken säljas tullfritt i EU. Ändå görs det. Domen i EU-domstolen nyligen visar att så är fallet. Det var en köksprodukt som kolsyrar vatten och säljs till Sverige under namnet Sodastream, tror jag. Det är en storsäljare. Det visar sig att denna maskin kommer från en bosättning utanför Jerusalem, Maale Adumim, och därför har EU-domstolen slagit fast att man inte får sälja sådana varor tullfritt.

I en färsk rapport från Palestinagrupperna i Sverige som jag har läst tar man också upp detta i relation till associeringsavtalet med Israel. Där bekräftas att det inte fungerar bra med ursprungsmärkningen. Det visar sig att den tekniska lösning som förhandlades fram under 2004–2005 inte håller streck. Det är därför även EU-domstolen i sitt utslag säger att man måste skärpa ursprungsmärkningen och rutinerna så att det håller. Det var också därför Gordon Brown för något år sedan gick ut och sade att det gäller att skärpa ursprungsmärkningen och uppmana hela EU att följa den. Detta är alltså ett starkt krav från flera håll.

EU-domstolens nyligen fattade domslut är viktigt ur både ekonomisk och politisk betydelse. Jag tycker att det största värdet med systemet med ursprungsmärkning är att man markerar att bosättningarna inte är en del av Israel. Ursprungsmärkningen gör det också möjligt för oss konsumenter att göra medvetna val. Dessutom sätter det en viss press på Israel.

Nu säger utrikesministern att detta är en ringa del, men jag ska ge en annan bild. Jag vet inte vad som är sant i detta, men det är ändå så att EU

är Israels näst största exportområde. Enligt uppgifter jag har läst exporterade Israel varor till EU till ett värde av drygt 120 miljarder kronor 2008. Enligt Der Spiegel kommer en tredjedel av dessa varor antingen helt eller delvis från ockuperad mark och bosättare. Omfattningen av detta i ekonomin kanske alltså inte är så liten ändå, och det ger ett symbolvärde att just göra en markering.

EU-ländernas tullmyndigheter måste tillämpa en striktare syn på varor från bosättningar nu när associeringsavtalet ska tillämpas. Det är konsekvensen av EU-domstolens beslut. Därför frågar jag utrikesministern om han är beredd att medverka till att man skärper skrivningen om ursprungsmärkning så att det fungerar i praktiken. Det blir nämligen bara tomma ord som inte har någon verkningskraft. Vilka åtgärder görs hos svenska tullmyndigheter för att följa upp och efterleva EU-domstolens beslut?

Anf. 19 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Vad gör man med de stater som vägrar följa konventioner och utlåtanden som FN och EU har antagit? Vad tänker Carl Bildt göra mer? Carl Bildt brukar säga att vi gör en skur av uttalanden. Men om inte det hjälper? Vi måste sätta kraft bakom orden.

Jag är glad att Amineh tog upp barnens situation, eftersom det är så viktigt hurdana barns uppväxtvillkor blir. Det är betydelsefullt för hur palestinier och israeler ska kunna leva sida vid sida i framtiden att barn får bra uppväxtvillkor, att de accepterar varandra och att de kan leva i harmoni med varandra.

Jag har sett palestinska barn bli hånade och trakasserade på väg hem från skolan. Jag har sett hur ilskan växer hos dessa barn och hur det i sin tur leder till våld. Våld leder till mer våld. Om barn utsätts för detta på ett tidigt stadium får vi aldrig slut på det. Vi måste se till att barnen på båda sidor får bra uppväxtvillkor.

Israel måste riva den förbannade muren! De har byggt den på ett olagligt sätt. Den förhindrar människor att ta sig till sina arbeten. Den förhindrar kvinnor att komma till sjukhus när de ska föda barn. Den förhindrar varor att transporteras. På det sättet blir det ett apartheidssystem. Den muren måste rivas, och Israel måste finna sig i att hålla sig till 1967 års gränser. Vad tänker Carl Bildt göra åt det? Vad ska vi tillsammans göra för att få stopp på det och för att muren ska rivas? Det var det min interpellation handlade om: själva muren.

Men vi kan förstås prata om det i ett större sammanhang. Vi kan prata om barns uppväxtvillkor, om hur vi kan stödja fritidsverksamhet och lägerverksamhet och stödja uppväxtvillkoren för både israeliska och palestinska barn så att de accepterar varandra, så att pojkar och flickor accepterar varandra, så att tjejer och killar får möjligheter att leva sida vid sida och acceptera varandra. Det är väldigt viktigt att vi visar på vilket sätt vi tycker att man ska leva tillsammans i ett jämställt samhälle. Därför måste vi stötta barn och se till att kvinnor får arbete, kan ta sig till sitt arbete och får den sjukvård de behöver.

Eftersom arbetslösheten är så hög för palestinier får palestinier oömligen ta sig över den olagliga muren för att kunna bygga de olagliga ockupationsbostäderna. De ska bygga åt israeler som sedan ska flytta in på olaglig mark. Det är helt absurt att vi ska titta på när sådant här pågår.

Palestinier får sätta livet till när de tar sig över muren olagligen. Sedan ska palestinier tvingas jobba med att bygga upp de bostäder som de i själva verket hatar, eftersom de byggs på olaglig mark. Men för att över huvud taget få mat för dagen till sin familj tvingas de ta sådana jobb. Vi kan inte acceptera det. Vi måste synliggöra det för hela världen, och vi måste lägga kraft bakom orden. Det är dags nu. Det räcker nu, Carl Bildt!

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag förstår att detta kan väcka känslor, men ber ändå om varsamhet med språkbruket.)

Anf. 20 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Jag tackar Carl Bildt. Visst väcker det känslor, och visst är det så att det här av och till leder till att man nästan tappar hoppet, här i en trygg och fredlig del av världen där vi inte upplevt krig på mycket länge. Men flera av mina kolleger har varit i Palestina och träffat människor som verkligen har börjat tappa hoppet, verkligen har börjat tappa tilltron till omvärlden.

De vet att vi vet. De ser att vi ser. När den globala nyhetsförmedlingen kommer in i deras vardagsrum, förvisso sönderbombat, handlar det ändå i grunden om vad vi lyckas förmedla till de människorna, till folket i Gaza, till människor på Västbanken, som har en verklig vardag. Jag har själv också varit där och vet att utrikesministern har varit i områdena.

Skolbarn, tredje generationens nya människor som lever på ockuperat område, tvingas varje morgon igenom tillfälliga checkpoints på ockuperat område. De tvingas visa upp skolväskan, dessa sju-åtta-nioåringar, jämngamla med mina barn. Varje kväll när de är på väg hem från skolan är det samma sak, hela tiden. Nu har det gått ytterligare ett läsår. De här barnen påbörjar ett sommarlov som inte kommer att innebära några lättnader för dem. Även om de inte kommer att gå till skolan är dessa förhatliga checkpoints, som smälls upp där militären för tillfället tycker att det är lämpligt, en viktig del i det systematiska övergreppet.

När jag tittar på interpellationerna blir jag inte förvånad över själva inriktningen. Det jag blir förvånad över är att vi återigen står här i slutet av en mandatperiod där denna fråga har diskuterats. Utrikesministern hade säkert liknande diskussioner även när han var regeringschef. Det har gått snart tio år efter den perioden. Är det inte så att tiden håller på att rinna ut? Är det inte så att vi har ett väldigt stort problem?

Jag hör interpellanterna och mina riksdagskolleger ta upp fakta. Hänvisningen till Der Spiegel om att nästan en tredjedel av Israels export består av varor producerade på ockuperad mark var någonting nytt för mig. Jag vet inte om det var nytt också för utrikesministern. De kolsyreapparater som säkert många av oss har hemma är producerade på ockuperad mark. Är inte detta att acceptera det som Israel så länge, i början lite hånfullt, men sedan också som reell politik, har kallat för "creating facts on the ground"? Borde vi inte skämmas över att vi återigen står här och ser ett faktum som vi inte verkar göra någonting åt?

Anf. 21 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Herr talman! Vi står här och säger samma saker, tycker jag. Det är upprepningar gällande situationen i Israel och Palestina.

Jag hör svaret från utrikesministern när det gäller sanktioner och varför man inte helt enkelt kan isolera Israel på något sätt. Det har hänt förut i världshistorien att det har gjorts, kanske inte alltid med framgång, men många gånger med framgång.

Resonerar man olika när det gäller olika stater? Vad är det för skillnad mellan olika terroriststater, som Nordkorea är, som vissa tycker att Kuba är och som vissa faktiskt tycker att Israel är? Varför gör man inte samma sak och inför samma sanktioner på samma sätt? Varför ser man inte till att stater som terroriserar andra folk utsätts för sanktioner?

Det handlar om Israels sätt att agera. Vi pratar om Västbanken. När jag har varit nere har Ramallah varit den plats där man kunnat vara och ha det något så när drägligt. I övrigt är det svårt. Framför allt runt muren är det oerhört svårt. Det finns väldigt få ställen där man kan vara utan att märka det här dagligen.

Jag fick mig ännu ett exempel till livs när jag var där nere. I en israelisk domstol hade den israeliska staten dömts till att öppna en väg som var stängd för palestinier. Vad gör man då? Jo, då bygger man en mur mellan väghalvorna. Det innebär att man inte kan svänga vänster om man ska åka in till Jerusalem. Man måste åka ända bort till Ramallah och vända för att komma tillbaka till Jerusalem.

Det är ytterligare ett exempel på trakasserier som den israeliska staten systematiskt genomför för att hela tiden påvisa för palestinierna att det är vi som bestämmer. Det kallar jag för terrorism – statsterrorism. Det måste man på något sätt införa sanktioner mot.

Det finns andra saker som man skulle kunna ta upp just när det gäller vapenimporten. Vi har inget embargo och inte några sanktioner mot vapenimporten heller till Israel än så länge. Det innebär att vi kan öppna upp för vapenimport i alla fall, om det skulle bli tillfälle.

Anf. 22 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Jag tycker att Mehmet Kaplan och andra värtaligt har beskrivit den dagliga förödmjukelse som ockupationspolitik självfallet är. Det kan ha lättats lite i vissa delar av Västbanken under de senaste åren, vilket det också har. Men det hindrar inte att den dagliga förödmjukelsen är där. Denna dagliga förödmjukelse leder till stämningar som i grunden gör fredsarbetet svårare om vi ser det i det lite längre perspektivet.

Det är därför vi hela tiden säger och försöker säga till Israel att denna ockupationspolitik hotar Israel självt i det längre perspektivet. En tvåstatslösning är den lösning som ger Israel säkerhet. Men ockupationspolitiken och bosättningspolitiken riskerar att rycka undan grunden för en tvåstatslösning om vi ser det i ett lite längre perspektiv.

Jag tror att det finns en bred acceptans för det synsättet i Israel i dag. Men samtidigt har de så svårt att ta de konkreta stegen, delvis därför att Israel av historiska skäl som vi måste vara medvetna om har ett säkerhetstänkande som vi kan uppfatta som extremt. Men det är deras historia som formar dem. Det är inte vår historia som formar dem. Det måste vi också vara medvetna om, och vi ska försöka göra vad vi kan.

Jag ska göra några konkreta kommentarer. Peter Hultqvist frågar om den palestinska representationen. Jag är beredd att titta på det och se vad vi kan göra mer. Men jag säger det med reservationen att vi har ganska

tydliga principer för hur vi gör detta i Sverige som jag tycker är sunda principer. De har inte med Palestina att göra, utan de har att göra med en lång rad andra entiteter runt om i världen som vill etablera sig på ett eller annat sätt. Om vi kan få någon typ av dialog inom EU om hur vi gör med detta skulle det underlätta för Sverige att ta steg som går utöver vad principer som vi alla har stått för annars skulle leda till. Jag skulle gärna se att så kunde bli fallet, och jag kan försäkra Peter Hultqvist och andra att vi arbetar med detta.

Thomas Strand frågar om ursprungsmärkningen. Det är inget fel på bestämmelserna; de är där. Det är bara att tillämpa dem. Vi ska självfallet vara uppmärksamma på att de faktiskt tillämpas. Sedan kan vi diskutera om detta är ekonomiskt betydelsefullt eller ej. Jag tror inte att det är det, men jag delar bedömningen att det är politiskt betydelsefullt att bestämmelserna efterlevs. Därför är det viktigt att de faktiskt efterlevs, men mig veterligt är det inget större fel på bestämmelserna.

Jag kan förstå Monica Green i största allmänhet – vi måste göra någonting och vi måste gå till handling. Men fredsarbete är tyvärr inte alltid sådant. Jag skulle önska att det var det och att vi bara kunde gå till handling och göra fred i olika delar av världen om det sedan gäller den demokratiska republiken Kongo, Mellanöstern, Iranfrågan eller den fruktansvärda situationen i Nordkorea. Tyvärr disponerar vi inte alltid instrumenten att omedelbart ställa världen till rätta.

Vad kan vi då göra? Jag tycker att det finns tre linjer. Den första är ett tryck på eller ett aktivt arbete inom den europeiska unionen för att vi ska få en europeisk röst för fred som är stark och trovärdig. Där tycker jag att vi har haft en betydande framgång. Vi har en mycket stor kredibilitet eller förtroende nere i regionen för det som vi uppnådde i december. Det har också lett till att den amerikanska politiken, framför allt av andra skäl, har förändrats i en riktning som vi uppfattar som konstruktiv. Det vill vi stödja.

Den andra linjen är hjälp till det palestinska statsbyggandet. Det är inte bara det att vi har satsat mer, utan man ska inte glömma att den europeiska unionen satsar mycket mer än hela den samlade arabvärlden på att hjälpa palestinierna med statsbyggandet. Där har vi i nära samarbete med premiärminister Salam Fayyad uppnått åtskilligt och skapat förutsättningarna för att en palestinsk stat ska kunna finnas som fungerande statsbildning inom en tvåårsram.

Den tredje linjen är stöd till fredsförhandlingar – indirekta förhandlingar nu som vi hoppas ska leda till direkta förhandlingar. Inom ramen för det skulle jag vilja säga att vi måste ha en dialog med alla parter. Vi måste ha en dialog med Israel när det gäller Gazapolitiken. Vi måste ha en dialog med palestinierna och vi måste ha en dialog med arabstaterna, vilket vi också har. Dessutom gäller det att konkret förbereda de insatser som den europeiska unionen och Sverige kan göra i samband med en fredsuppgörelse konkret just nu.

Vad kan vi göra i Gazafrågan? Det handlar inte bara om att hålla anföranden i Sveriges riksdag, som vi alla tycker om även en dag som denna, utan kanske också om närvaro på marken för att underlätta. Vi kanske inte kan uppnå allt vi vill uppnå med en gång, men vi kan ta steg som i alla fall underlättar den situation i Gaza som är alldeles oacceptabel – det tror jag att vi är eniga om.

Anf. 23 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Tack, utrikesministern! Mycket av de konfiskeringar och den kontroll som sker av barn och oskyldiga människor görs i säkerhetssyfte. Men det får inte göra livet odrägligt för det palestinska folket. Det måste vi komma ihåg.

Det gläder mig att utrikesministern vill ta ytterligare steg för att förbättra situationen. Visst kan vi göra det! Historien har visat att Sverige har haft en stark röst tillsammans med omvärlden när det gäller Sydafrika och apartheidregimen. Varför kan vi inte göra det för att ta ställning för mänskliga rättigheter, för kvinnor och för barn också när det gäller Palestina, när det gäller Iran och många andra länder? Men just i dag pratar vi om Palestina–Israel-konflikten där människor lider på bägge sidor. På bägge sidor drabbas oskyldiga människor som i så många decennier har upplevt detta våld och detta grymma förtryck. Därför ska vi sätta stopp för det.

Jag hoppas, utrikesminister Carl Bildt, att oavsett om han sitter vid makten eller icke ska vi tillsammans med alla göra det här igen. Det gäller alla, och hela Sverige, som gjorde detta under apartheidregimen i Sydafrika. Jag tror att vi i dag har en ännu starkare röst när vi också kan använda den i EU-sammanhang. Därför är min och många andras förväntningar, inte bara i Sverige utan också i omvärlden, mycket större nu.

När jag själv var i Palestina fick jag i varenda träff med vartenda barn, varenda kvinna och varenda politiker höra: Amineh, vad kan Sverige göra för att stoppa Israel och bojkotta för att sätta stopp för ockupationsmakten och den rasistiska diskrimineringen? Det får vi sätta stopp för här och nu.

Anf. 24 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Ockupationspolitiken hotar Israels självständighet, säger utrikesministern. Men samtidigt har man svårt att ta de konkreta stegen, och det beror på ett långt drivet säkerhetstänkande.

Är det hela sanningen? Jag menar att bosättningarna byggs i en medveten strategi för att expandera, för att lägga ny mark under sig, för att skapa fakta på marken och för att skapa en annan situation.

En halv miljon israeler är nu förflyttade till Västbanken. Detta är en strategi – en politiskt förankrad strategi som inte bara handlar om säkerhet utan också om expansion.

Jag tycker att ambitionen med en palestinsk statsbildning inom två år, som utrikesministern säger, är bra. Men man ska ha klart för sig att folkrättsbrott underminerar möjligheten successivt. Var står vi någonstans om två år om bosättningspolitiken och den politik som nu bedrivs från den israeliska sidan fortsätter? Då motverkas processen. Vad blir kvar åt palestinierna att bygga en stat av?

Jag har tagit upp frågan om den diplomatiska statusen även tidigare. Anledningen till att jag tar upp den är att jag ser den i ett perspektiv med en palestinsk statsbildning och erkännande av palestinska myndighets- och statsfunktioner.

Jag tycker att det är vällovligt att utrikesministern uttalar sig i positiv mening om en sådan process. Men hans svar här blir också lite luddigt i kanten när han hoppas på en dialog inom EU och att det skulle öppna möjligheter.

Min uppfattning kvarstår. Vi bör vara beredda att titta på hur vi tar steget att ge den palestinska myndigheten diplomatisk status i Sverige.

EU kan sätta ett betydligt hårdare tryck på Israel när det gäller folkrättsbrotten. Man kan ta tag i den här frågan om associeringsavtalet.

Anf. 25 THOMAS STRAND (s):

Herr talman! Vi har avtal som säger att bosättningsprodukter inte får säljas tullfritt i EU. Därom är vi eniga. Men frågan är om de här avtalen efterlevs. Jag tycker att så inte är fallet. Man ser för mycket mellan fingrarna. EU-domstolens nyligen fattade beslut bekräftar att det här inte fungerar bra. Jag menar att även Gordon Browns uttalande för ett tag sedan bekräftar att detta inte är bra.

Vi måste fundera på hur vi kan säkerställa att avtalen fungerar i praktiken och i verkligheten. Vad kan vi göra i EU? Vad kan Sverige göra genom sin tullmyndighet för att kontrollera att det här fungerar?

Enligt det associeringsavtal som finns mellan Israel och EU har Israel förbundit sig att respektera folkrätten och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. EU har också förbundit sig att kontrollera att så är fallet och att det här följs.

Om man tittar på hur det fungerar i praktiken menar jag att det är svårt att komma ifrån att Israel får en särbehandling. Det är ofta man ser mellan fingrarna. Israel kan begå ständiga brott mot folkrätten, och det händer inte så mycket fast det egentligen borde göra det.

Frågan om ursprungsmärkning är en sådan fråga där jag tycker att man har sett mellan fingrarna alltför länge. Frågan om ursprungsmärkning är ett sätt att markera en politisk uppfattning och ett politiskt beslut om att bosättningarna inte är en del av Israel. Det hjälper oss konsumenter att välja, och jag vill påstå att det sätter en viss ekonomisk press på Israel.

Jag hoppas att utrikesministern efter den här debatten med kraft vill driva frågan om att se över ursprungsmärkningen och se till att den fungerar i praktiken så att den verkligen blir ett verkningsfullt medel för att markera att vi vill ha en fredlig lösning mellan Israel och Palestina.

Anf. 26 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Tack för den här viktiga debatten! Det är oerhört viktigt att vi håller debatten vid liv och att vi är många som engagerar oss.

Ja, Carl Bildt, vi ska vara medvetna om Israels historia och det fruktansvärda brott som det judiska folket utsattes för. Vi ska självfallet vara medvetna om det och på alla sätt fördöma det. Men för den skull får man inte göra så mot andra. Bara för att man har farföräldrar och släktingar som har blivit mördade på ett fullständigt felaktigt sätt som aldrig kan accepteras får man ändå inte förtrycka någon annan.

Israel har byggt en 720 kilometer lång mur i huvudsak på ockuperad mark. Det är en mur som förhindrar människor att leva sina liv. Den förhindrar människor att ta sig till sina arbeten, att ta sig till sjukhus, att handla mat och att leva på sin fritid. Den förhindrar dem också att över huvud taget kunna ta arbeten eftersom det är så svårt att ta sig till dem. Det är en apartheidmur. Det är en åtskillnadspolitik som vi inte kan acceptera. Muren måste rivas. Den måste bort.

Vi i Sverige måste tala om att detta är olagligt och att de inte får bygga en mur på det här sättet som sätter andra människors livsvillkor ur spel. Det måste Sverige, FN och EU tala om, och vi måste sätta kraft bakom orden. Det är dags att muren rivs nu och att israelerna accepterar 1967 års gränser. Vi måste stödja barn, kvinnor, män, äldre och yngre. Vi måste se till att alla nu får bra uppväxtvillkor.

Anf. 27 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Efter att Ship to Gaza bildades för drygt ett år sedan har svenska folket samlat in pengar och medel. Varför gör människor detta? Det kan man fråga sig. Jag tror att ett av skälen är att man tycker att det som händer i Gaza och i Palestina i övrigt är orättvist.

Dessa ockupationsbostäder som kallas för bosättningar kan vara ett sådant skäl. Ett annat kan vara att man anser att Israel på något sätt nästan har en egen gräddfil där man inte behöver ställas till svars. Det är väldigt viktigt att betona att man inte kan jämföra Israel med så många andra länder som är diktaturer eller har något annat styrelseskick. Hur nöjd den statsledningen än är, är det ändå så att vi ställer högre krav på demokratier, och det ska vi också göra.

Sedan jag var med på båten i östra Medelhavet har det samlats in drygt 1 miljon kronor till Ship to Gaza. Idén är att försöka åka ned med ytterligare material. Vi tror att den illegala blockaden måste lyftas. Vi känner att det finns ett stöd från svenska folket för detta.

Det är därför glädjande att Carl Bildt har agerat och hittills varit väldigt tydlig i frågan, men den här interpellationsdebattsrundan har åskådliggjort att det krävs mer än så. Jag hoppas och vill att Carl Bildt känner att han har ett stöd härifrån för att agera kraftfullare.

Anf. 28 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Jag tror faktiskt inte att jag har så mycket att tillägga. Vi har ibland lite olika utgångspunkter när det gäller hur man ska agera i de olika detaljfrågorna. Så ska det också vara. Det är också förutsättningen för att vi ska få någorlunda liv i denna debatt.

Men det råder ingen tvekan om vad vi strävar efter att uppnå från svensk och europeisk sida när det gäller en fredslösning i Mellanöstern. Och på den punkten råder inte heller några meningsmotsättningar.

Vi strävar alla efter en så aktiv svensk roll som möjligt, framför allt inom den europeiska unionen men också genom andra kanaler som Förenta nationerna, i en fredsuppgörelse baserad på folkrättens grund.

Jag tackar för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 29 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Jasenko Omanovic har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta i ministerrådet för att underlätta Bosnien och Hercegovinas närmande till Europeiska unionen.

Regeringen är en stark förespråkare för unionens utvidgning. Utvidgningen är unionens främsta instrument för att sprida säkerhet, stabilitet, demokrati och välstånd i Europa. Regeringen har varit och är fortsatt drivande inom unionen för att fördjupa samarbetet med Bosnien inom den särskilda närmandeprocess som EU har för regionen, den så kallade stabiliserings- och associeringsprocessen.

Under det svenska ordförandeskapet lanserade EU, tillsammans med USA, ett politiskt initiativ på hög nivå som syftade till att underlätta och effektivisera Bosniens EU-närmande. I första hand handlar initiativet om att få till stånd en övergång från den höge representantens kontor till en förstärkt EU-närvaro i Bosnien. Avsikten är att möjliggöra för Bosnien att ansöka om medlemskap i EU, vilket är svårt så länge den höge representanten är involverad i Bosniens dagliga politiska arbete och beslutsfattande. Frågan om en förstärkt EU-närvaro i Bosnien blir även synnerligen aktuell i ljuset av Lissabonfördraget och upprättandet av EU:s nya utrikestjänst.

Ett mer övergripande syfte med EU:s och USA:s gemensamma initiativ som jag själv ledde var att uppmuntra det bosniska ledarskapet att genomföra en första omgång författningsreformer. EU-närmandet skulle på detta vis underlättas genom att beslutsfattandet på den statliga nivån effektiviserades samt att författningen ändrades i enlighet med Europakonventionen om mänskliga rättigheter.

EU verkar fortsatt för att Bosniens EU-närmande ska underlättas och tar löpande upp dessa frågor med regeringen i Bosnien. Regeringen driver att EU inom kort bör fastställa hur en förstärkt EU-närvaro i Bosnien ska struktureras för att underlätta en avveckling av den höga representanten och på så vis främja Bosniens EU-närmande. Regeringen stöder även det förslag som nyligen presenterades av kommissionen om etablerandet av en lokal juridisk expertgrupp, med förankring i parlamentet, som ska arbeta för att genomföra konstitutionsförändringar i enlighet med Europakonventionen. Detta är ett första steg inför mer omfattande reformer nödvändiga för en fördjupad EU-integration.

Kommissionen har även rekommenderat rådet att ge Bosnien viseringsfrihet mot EU från och med årsskiftet förutsatt att de skyndsamt uppfyller några utestående villkor. Detta är en framgång för regionen som främjar kontakterna mellan olika folkgrupper.

Regeringen anser det vara av största vikt att EU-närmandets fördelar kommer den bosniska befolkningen till del, och jag verkar aktivt för detta i ministerrådet. Det främsta ansvaret och initiativet att ta fortsatta steg mot EU ligger emellertid hos de politiska ledarna i Bosnien. Det kommer att utgöra en av de stora utmaningarna för den nya regering som tar vid efter höstens parlamentsval i Bosnien. EU ska fortsätta att ge aktivt och kraftfullt stöd för att bistå Bosnien i processen, men det är bosnierna som måste ta de kritiska besluten och genomföra de reform-

*Svar på
interpellationer*

krav som EU-medlemskapet innebär för alla de länder som önskar bli medlemmar.

Anf. 30 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Det är intressant att vi nu går från debatten om palestinier till debatten om bosnier och från Mellanösterns Jerusalem till, kanske man skulle kunna säga, det europeiska Jerusalem.

Om man tittar historiskt på det som hände under 90-talet och försöker beskriva bakgrunden till det hela får man gå långt tillbaka. Tiden räcker inte för att här gå igenom alla krig på Balkan. Om vi håller oss till det sista kriget kan man konstatera att EU:s betydelse för Bosnien och västra Balkan är enormt viktig. 1991–1992 när kriget bröt ut fanns faktiskt inte det enade EU. Tyskland, Frankrike och Italien fanns runt omkring, men det fanns inte den enighet som hade behövts för att forna Jugoslavien skulle ha blivit hjälpt av EU. De fick absolut ingen hjälp.

I dag är EU mycket mer enat och har till och med en valuta, så intresena är helt annorlunda från EU-sidan. Men Bosniens problem kvarstår. För att få slut på den blodiga historien i Bosnien skrev man 1995 på Daytonavtalet. Det är grunden till den författning man nu har i Bosnien i dag, vilket är ganska olyckligt. EU-domstolen för mänskliga rättigheter har nyligen fastställt att den inte håller måttet för att uppfylla kraven när det gäller de mänskliga rättigheterna. Det finns en dom där två medborgare i Bosnien och Hercegovina – en med judiskt påbrå och en med romskt påbrå – har stämt staten Bosnien och Hercegovina, och domstolen har kommit fram till att författningen inte håller ur mänskliga-rättighetsperspektivet.

Man har alltså problem när det gäller författningen i Bosnien. Den blir inte hjälpt av att man enbart avskaffar den höga representanten och inför EU:s närvaro i högre grad. Jag tycker att man måste ha en lite klarare vision om vad det är man vill och vilken målsättning man har för EU:s närvaro i Bosnien.

Vi är några riksdagsledamöter som har besökt Bosnien och Hercegovina. Vi träffade en del representanter från parlamentet, regeringen, talmännen och en del andra organisationer, till exempel Världsbanken. Jag får inte bilden av att Bosnien är politiskt moget att skrota den höga representanten och införa EU:s närvaro i större omfattning än i dag.

Anf. 31 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Jag tror inte att vi ska fördjupa oss alltför mycket i historien, för man förvillar sig lätt. Men jag tror att det är en viktig observation som Jasenko Omanovic gör vad gäller utbrotten av de jugoslaviska sönderfallskrigen att möjligheten att förhindra dem försvårades avsevärt av det faktum att det internationella samfundet inte var enat. Det fanns olika meningar i Europa, och det fanns olika meningar tvärs över Atlanten. Det gjorde det möjligt för olika aktörer på den lokala scenen att agera på ett sådant sätt att kriget bröt ut. Vi ska inte glömma att det var tio år av krig, från Slovenien först till inbördeskrig i Makedonien 2001, men det bosniska kriget mellan 1992 och 1995 var självfallet det allra värsta av dessa.

När det gäller Daytonavtalet 1995 är vi inne i en långsiktig statskonsoliderings- och integrationsprocess där det är oerhört viktigt, tycker jag, att Bosnien får möjlighet att gå i takt med regionen i övrigt. Vi har tack och lov en process där Kroatien går relativt snabbt fram mot medlemskap, där Serbien har tagit mycket väsentliga steg, där det har tagits väsentliga steg i andra länder och där det är viktigt att Bosnien inte hamnar på efterkälken. Men för att Bosnien inte ska hamna på efterkälken krävs det att Bosniens politiker själva fattar beslut.

Det kan vara nog så besvärligt ibland att komma över de motsättningar som ett krig skapar. Men det är 15 år sedan kriget tog slut, och ibland blir jag bekymrad. Jag var där häromveckan och läste tidningarna uppmärksam, och det är klart att jag är bekymrad över den närmast hypernationalistiska retorik som i upptakten för valrörelsen nu frodas från i stort sett alla håll, inte minst internt mellan olika bosniakiska partier i den politiska miljön i Sarajevo. Det underlättar inte den konstruktiva attityd mellan olika bosniska partier som är en förutsättning för EU-närmandet.

Vad vi försöker göra är att säga – det var därför vi, ett stort antal utrikesministrar, var i Sarajevo för tio dagar sedan – att det är väldigt viktigt att Bosnien också kommer med. Det är bra med Kroatien, det är bra med Serbien, det är bra med Montenegro, det är bra med Albanien – vi hoppas på en lösning i namnfrågan mellan Skopje och Aten också – men Bosnien får inte bli ett svart hål på Balkan igen.

För att detta ska undvikas krävs det att Bosniens politiker sätter sig ned och kommer överens. Ibland försöker vi hjälpa dem lite grann och lägga förslag på bordet. Jasenko Omanovic nämnde frågan om ändringar i författningen för att den ska vara i överensstämmelse med bestämmelserna i den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter, och det är en nödvändighet. Det är rätt små förändringar som det handlar om egentligen, och jag tycker att det är skruvt och skräp, om jag ska vara ärlig, att de inte har lyckats enas i alla fall om dem.

Sedan har vi också sagt till dem: Kan ni inte också enas om en paragraf i författningen som är relativt enkel och som gör det möjligt för er att förhandla om EU-medlemskapet? I samband med detta kan man avskaffa den höga representantens kontor, för det är en rest av det förgångna. Kriget tog slut för 15 år sedan, och nu är det den europeiska integrationen som gäller. Då skulle Bosnien kunna ansöka om medlemskap i den europeiska unionen, och då skulle Bosnien kunna komma med i den process där Kroatien finns, där Serbien, hoppas jag, snart kommer att finnas och där Montenegro finns. Då drar vi hela regionen – integration, försoning och ekonomisk utveckling – i riktning mot Europa.

Nu står Bosnien inför bland annat ett parlamentsval i början av oktober. Jag hoppas som sagt att man kan skruva ned den nationalistiska retoriken. Det gäller förvisso även i andra länder att man talar illa om varandra i valrörelser, men i etniskt delade samhällen finns det risker med detta som är lite större än till exempel i Sverige. Jag hoppas att man tonar ned retoriken så att man efter valet kan ha de konstruktiva kompromisser som gör att man kan gå vidare på den europeiska vägen också vad gäller den viseringsfrihet som Bosnien borde ha fått för länge sedan men som bromsats av den bosniska oenigheten.

Jag kan försäkra Jasenko Omanovic att Sverige kommer att fortsätta att spela en aktiv roll för att försöka hjälpa Bosnien, men i grunden måste Bosnien hjälpa sig självt.

Anf. 32 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Jag kan hålla med om att det inte är någon annan som kan göra jobbet åt Bosnien än Bosnien självt, men man kan underlätta för landet genom att ta bort en del hinder på vägen. För ett land som befann sig i krig för bara 15 år sedan, ett krig inom landet mellan olika befolkningsgrupper, är det inte så lätt att glömma, särskilt inte med tanke på hur våldsamt kriget var. Därför blir frågan hur Europeiska unionen kan underlätta det hela.

Ett sätt i underlättandet vore att använda sig av Kroatien och Serbien. Inställningen från Zagreb och Belgrad till Bosnien borde kunna leda till att få ned de nationalistiska tongångarna i Bosnien. Jag blev mycket glad när jag såg att den kroatiska presidenten var i det bosniska parlamentet och bad om ursäkt för Kroatiens agerande under kriget i Bosnien. Det var mycket bra. Jag hoppas att det kommer att tas fler initiativ där man från Kroatiens och Serbiens sida försöker visa att nationalism inte är en väg för Bosnien utan att man måste kunna sätta sig vid bordet och förhandla.

Jag förstår att det behöver göras en del mindre ändringar i författningen, men för folket, för fyra miljoner bosnier, står det mellan hopp och förtvivlan. Det handlar om möjligheten att vara med i Europeiska unionen och känna tillhörigheten i gemenskapen och kanske hitta en väg tillbaka. Det finns en del som säger att vi med det krig som var endast klarat av en halvlek i matchen. Det finns fortfarande krafter i Bosnien som säger att det blev oavgjort, att domaren avbröt matchen. Sådana uttryck används i Bosnien, vilket är mycket, mycket beklagligt. Förmodligen dyker de upp även i valrörelsen.

Det är därför viktigt med visioner. Jag träffade en 28-årig journalist i Sarajevo som sade till mig: Vilka signaler skickar EU till mig och alla andra unga? Är det att vi ska ha kraft att leda Bosnien framåt i rätt riktning, att vi måste engagera oss? De signalerna når inte ut till oss, ifall Europa skickar dem.

Det finns ett initiativ från de socialdemokratiska partierna i Europa som handlar om 2014. Man vill att västra Balkan då ska vara inkluderat i EU. År 2014 är det hundra år sedan skottet i Sarajevo, hundra år sedan första världskriget startade. Det skulle vara en signal till medborgarna i Bosnien och västra Balkan att vi nu sätter punkt för krigandet i Europa. Symboliken är mycket viktig, och om man på så sätt kunde ge signaler vore det väldigt bra.

Anf. 33 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Ja, det skulle vara väldigt bra.

När det gäller 2014 och den visionen tror jag att jag till och med skrev om detta i den bok jag skrev om Bosnien. Så kommer det dess värre inte att bli, och det av två skäl.

Det första är att jag tyvärr uppfattar att entusiasmen för en utvidgning av Europeiska unionen håller på att mattas. Från svensk sida motarbetar vi det så mycket vi kan. Jag tillhör dem som argumenterar på ett sätt som ibland uppfattas som närmast fundamentalistiskt för vikten av att Europe-

iska unionen håller dörren öppen för alla andra européer som vill komma in, eftersom det driver på reform- och demokratiseringsprocessen i dessa länder. Om vi stängde dörren eller bromsade processen skulle det få negativa effekter. Det gäller inte bara Bosnien, men Bosnien är ett exempel. Det är den ena faktorn.

Den andra faktorn är att det på olika kanter leks lite för mycket med nationalism i den bosniska politiska debatten – också delvis genom att säga att det kan väl det internationella samfundet, inte bosnierna själva, klara. Man har inte velat sätta sig ned och göra de ganska svåra kompromisser som ett nationsbyggande efter ett krig innebär.

Jag tillhör definitivt inte dem som säger att man ska glömma det som inträffade under kriget, och oavsett hur mycket jag sade det skulle det ändå aldrig inträffa, och bör inte inträffa. Man ska inte glömma, men man ska gå vidare. Det är det som Europa i sin helhet har gjort, och det måste även Bosnien göra. Vi ska hjälpa till. Det handlar om hela regionen, och i det sammanhanget spelar Kroatien och Serbien en viktig roll.

Jag tycker att den regionala bilden nu är bättre än den varit på mycket länge. För några veckor sedan träffades presidenterna från Kroatien och Serbien samt ordföranden i presidentrådet i Bosnien inom ramen för det så kallade Igmaninitiativet i Sarajevo och utfärdade en gemensam deklARATION som var mycket positiv. Strax därefter åkte den nye kroatiska presidenten Josipović till de norra och västra delarna av Bosnien och besökte tillsammans med den serbiske ledaren Tadić och Tihić, ledaren för SDA, det bosniemuslimska traditionella nationalistiska partiet, tre av de orter som är förknippade med massaker mot muslimer, kroater och serber för att markera försoningen. Det hade inte varit möjligt för fem år sedan. Att den typen av försoningshandlingar nu drivs av Zagreb och av Belgrad är självfallet mycket positivt.

Nu är det val i Bosnien. Det är väl bra det, vi är för demokrati, men framför allt medierna oroar mig. Jag är nu mer oroad av det nationalistiska tonfallet i medierna i Bosnien än jag skulle ha varit för fem år sedan. Jag hoppas att de inte bedriver en nationalistisk agitation, oavsett vilka det gäller, som är ansvarslös, och att det finns förutsättningar att gå vidare efter valet.

Det finns de som talar om risken för nya krig. Jag tillhör inte dem, bland annat av det skälet att om det är något krig leder till, och Bosnien har gått igenom ett krig, så är det att människorna är alldeles övertygade om att de inte vill vara med om det igen. Krig har Bosnien upplevt. Det återkommer inte i denna generation.

Det innebär emellertid inte att man inte måste ta sig över hinder för att genomföra den försoningsprocess som är en förutsättning för Bosnien och kärnan i hela den europeiska integrationen. Den europeiska integrationen bygger på den bittra erfarenheten av krig mellan nationerna, och det är den visionen som bär det europeiska integrationsarbetet framåt. Den visionen bär försoningsarbetet på hela Balkan vidare, och det är den visionen, förknippad med rätten att resa, rätten till bättre ekonomisk utveckling, rätten till rimlig utbildning, som också ska föra den bosniska utvecklingen framåt.

Anf. 34 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Som ministern sade är det val i Bosnien. EU har nu möjlighet att visa sin beslutsamhet och stödja de demokratiska krafterna i valet i Bosnien. EU har möjlighet att visa att vägen till EU inte går genom nationalism, visa de bosniska medborgarna att ett EU-medlemskap inte är någon omöjlighet. Det är sådana signaler man kan ge. Man kan börja med det.

Det skulle vara intressant att höra ministern kommentera det faktum att Bosnien nu är det enda land i det forna Jugoslavien vars medborgare fortfarande har visumkrav när de ska besöka EU. Hur går det arbetet? Finns det några länder, och i så fall vilka, som bromsar det? Det vore intressant att höra.

Jag vill tro på idén om 2014, om inte som EU-medlem, det kanske är för optimistiskt, så åtminstone som ett land som kommit en bra bit på väg mot EU-medlemskap, ett land som gjort stora framsteg.

Därför är det viktigt att visa att Europeiska unionen har ambitionen och att Sverige ska vara i spetsen. Många medborgare i Bosnien-Hercegovina ser Sverige som ett vänland, som ett land som har kämpat för Bosnien-Hercegovinas sak.

Anf. 35 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Så är det. Jag tror att vi är väldigt eniga.

Jag tror inte att regionen är medlem i EU 2014, men låt oss gemensamt se till att hela regionen, Kroatien undantaget, år 2014 är väl inne i processen mot medlemskap och att Bosnien är med i detta och inte halkar efter. Jag tror att det är oerhört viktigt att så är fallet.

Avskaffande av viseringskravet är en viktig del av detta. Det är Bosnien och Albanien som återstår. Kommissionen gav Cecilia Malmström en rätt positiv värdering av möjligheterna härförleden, men det återstår några mer tekniska krav. Jag hoppas att de bosniska myndigheterna kan uppfylla dem rätt snabbt, så att först ministerrådet och därefter Europaparlamentet kan ta ett beslut omedelbart efter sommaren, så att detta också blir verklighet.

Jag kan också försäkra att Sverige inte bara är den ledande bilaterala hjälpgivaren till Bosnien i olika sammanhang. Sida har gjort skillnad i Bosnien på ett sätt som man inte kan säga om särskilt många länder, och det är viktigt att fortsätta med det. Vi har också den fördelen att vi, på grund av tragiska omständigheter, har många personer av bosnisk härkomst som finns i detta land och som är en brygga mellan Sverige och Bosnien. Sedan är Sverige ett av de länder, om inte det land som allra tydligast talar om medlemskapsperspektivet för Bosnien, Balkan och för alla de länder som har sökt och nu vill förhandla om medlemskap. Det är enligt min mening alldeles avgörande för att vi ska få fred och stabilitet för dessa länder och i det europeiska närområdet för oss själva också.

Jasenko Omanovic kan vara alldeles övertygad om att vi över parti-gränserna i Sveriges riksdag kommer att fortsätta arbeta med full kraft för detta under de kommande åren.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 36 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Kenneth G Forslund har frågat mig vilken min allmänna bedömning av situationen och utvecklingen i Vitryssland är, om jag i Sveriges eller EU:s kontakter med Vitryssland har riktat eller avser att rikta kritik mot de nya begränsningarna för alla vitryssars och särskilt oppositionellas möjlighet att erbjuda respektive använda Internetförbindelser, samt vilka möjligheter det finns för mig att agera för att Sverige eller EU ska stimulera att demokratiserande steg tas inför det kommande presidentvalet.

Det är min bedömning att utvecklingen i Vitryssland för närvarande går åt fel håll. Efter en period av vissa framsteg har de senaste månaderna präglats av hårdare behandling av oliktankande i Vitryssland, ytterligare begränsningar av yttrandefriheten och andra steg som fjärrar Vitryssland från Europas värdegrund. Detta gäller inte minst också det faktum att Vitryssland, som enda land på vår kontinent, fortsätter att utdöma och verkställa dödsstraff. Jag känner oro inför denna utveckling.

EU:s höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik har vid flera tillfällen påtalat den bristande vitryska respekten för grundläggande fri- och rättigheter samt understrukit att en positiv utveckling avseende demokratiska värderingar är en förutsättning för en fördjupad relation mellan EU och Vitryssland. Jag och andra svenska representanter har framfört liknande budskap i kontakter med vitryska företrädare, däribland utrikesminister Sergej Martynov. Detta är en mycket viktig del i Sveriges och EU:s löpande dialog med Vitryssland.

EU har särskilt uppmärksammat de nya vitryska bestämmelserna om användandet av Internet och bland annat uppmanat vitryska regeringen att samarbeta med OSSE:s representant för mediefrihet.

Inför presidentvalet i Vitryssland är det angeläget att fortsatt stödja de demokratiska krafterna i landet och verka för att internationella observatörer bereds möjlighet att övervaka genomförandet av valet i dess helhet. Sverige kommer som en av de största bilaterala biståndsgivarna till Vitryssland att bidra till detta. Det svenska utvecklingssamarbetet med Vitryssland syftar till att bidra till demokratisk och marknadsekonomisk utveckling genom stöd till bland annat det civila samhället, fria medier och politiska aktörer. Sverige verkar inom många områden, med olika aktörer och på olika nivåer för att skapa breda kontaktytor och öka förutsättningarna för utveckling i demokratisk riktning.

Regeringen följer utvecklingen i Vitryssland nära och verkar för att EU även fortsättningsvis agerar kraftfullt för att påverka den vitryska ledningen i demokratisk riktning.

Anf. 37 KENNETH G FORSLUND (s):

Herr talman! Till att börja med vill jag tacka utrikesministern för svaret. I allt väsentligt har vi nog samma uppfattningar om situationen i Vitryssland och om behovet av förändringar och demokratisering där.

En av anledningarna till att jag framställde den här interpellationen är att vi lever i en värld som präglas av det som ibland kallas CNN-effekten – att någon dramatisk händelse tilldrar sig alla mediars och all offentlig uppmärksamhet och att allt sökarljus riktas ditåt. När spotlighterna vin-

Svar på
interpellationer

klas åt något annat håll är det lätt för den här typen av regimer att börja ta chanser och agera i vetskapen om att de troligen inte kommer att bli uppmärksammade när de gör det. Det har vi sett tidigare, exempelvis på Kuba, där det har skett stora arresteringar och interneringar av politiskt oppositionella när omvärldens ljus har varit riktat någon annanstans, mot någon annan kris- eller konflikthärd.

Även om vi har ganska liknande uppfattning tycker jag därför att det är viktigt att hålla den här frågan aktuell och levande. Vitryssland är ett europeiskt land. Det är den sista diktaturen på vår kontinent, i vart fall i vår omedelbara närhet. Det känns ganska frustrerande att det får fortgå på det sätt som det gör i Vitryssland. Jag talar om den politiska kurragömmalek som president Lukasjenko ägnar sig åt, där han spelar ut Ryssland och EU mot varandra och lovar än det ena, än det andra och söker stöd och samarbete. Man lovar förbättringar och framsteg, men slutkänslan är att det kanske blev ett steg framåt men alldeles definitivt två steg bakåt. Det är en ständig källa till oro och besvikelse och naturligtvis också frustration.

Nu står vi inför ett val i Vitryssland. Då kommer naturligtvis omvärldens uppmärksamhet på Vitryssland att öka, men det innebär också – det ser vi redan nu – att förtryckets grepp hårdnar om oppositionen och om de små försök till fria medier som finns.

Därför är det så viktigt att uppmärksamma situationen för Internetanvändande och informationsspridningen på Internet. De är en liten del av oppositionens möjligheter att arbeta och sprida information. När man nu har börjat driva igenom ny lagstiftning som starkt kan begränsa möjligheterna till informationsspridning och öka möjligheterna att spåra den som sprider eller till och med tar del av information som av regimen anses misshaglig är det naturligtvis djupt oroande och beklagligt.

Därför är det bra och viktigt med det arbete som sker inom EU. Där har man också pekat på den väg som utrikesministern tar upp i sitt svar, om att man ska granska sin egen medielagstiftning i förhållande till hur vi gör i resten av Europa. Det är bra, och det är viktigt att det arbetet fortsätter.

Det finns dock saker som jag saknar i utrikesministerns svar. Det handlar exempelvis om arbetet i det Östliga partnerskapet och möjligheterna till parlamentariskt samarbete eller utbyte. Även om det inte är legitima parlamentariker i Vitryssland tror jag att det kan vara bra att prata med dem. Har utrikesministern någon idé om hur det skulle kunna gå till?

Anf. 38 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Låt mig börja med att lite bortsett från det rutinartade tacka Kenneth G Forslund för interpellationen, för den har gett mig en möjlighet att ta upp dessa frågor. När jag för bara någon vecka sedan träffade den vitryske utrikesministern och hade ett rätt bistert samtal med honom sade jag att en interpellation av en socialdemokrat, företrädande oppositionen, skulle komma att besvaras av mig i synnerligen bistra termer och att det kommer att ge möjlighet för honom att läsa bistra texter om vad den samlade opinionen i den svenska riksdagen tycker om utvecklingen. Han noterade detta, så jag tackar för denna möjlighet.

Vi går nu in i ett läge där presidentvalet i Vitryssland kommer att börja dominera det politiska skedet. Jag tror att det är rätt som Kenneth Forslund säger, att en del av de åtstramningar som vi har sett under den senaste tiden ska ses i ljuset av det kommande presidentvalet och den lilla osäkerhet som ett presidentval trots allt kommer att medföra.

Jag kan försäkra er om att vi kommer att följa varje del i utvecklingen mot detta presidentval med allra största uppmärksamhet. Det är inte bara Sverige. Det är också några andra länder. Jag skulle inte säga att det är alla 27, men det är några andra länder inom Europiska unionen som vi har en mycket nära kontakt med när det gäller att följa detta och se vad vi kan göra för att påverka utvecklingen.

Vi har mycket tydligt fäst uppmärksamheten på inskränkningarna i Internet i den nya lagstiftningen. Sverige har tillsammans med Förenta staterna, framför allt, tagit den internationella ledningen när det gäller att uppmärksamma Internet och frihet, både friheten för Internet och friheten på Internet. Lagstiftningen i Vitryssland är ett av de missförhållanden och de övertramp som vi har riktat det internationella strålkastarljuset mot.

Det är också viktigt att vi från den svenska riksdagen, alla politiska partier, med de respektive kontakter som jag vet att vi har i Vitryssland utnyttjar perioden fram till presidentvalet för att stärka och uppmuntra de demokratiskt sinnade krafter som finns i detta Vitryssland. Vi måste se till att på olika sätt stärka deras möjligheter.

Kenneth Forslund ställer en konkret fråga till mig som jag inte är alldeles säker på att jag för ögonblicket har det fullständiga svaret på. Det gäller de parlamentariska kontakterna inom ramen för det östliga partnerskapet. Jag delar uppfattningen att vi inte ska skärma av oss från kontakter också med det vitryska parlamentet, för där kan finnas krafter som kanske i ett längre perspektiv kan spela en något mer konstruktiv roll än vad de gör i dag.

Här är lite av motsättningar mellan olika lösningar i fråga om hur man ska göra detta. Å ena sidan är det Europaparlamentet som vill spela en aktiv roll. Å andra sidan är det de 27 nationella parlamenten. Och det handlar om hur man ska ta med olika oberoende företrädare.

När jag var i beröring med frågan senast, för tre fyra veckor sedan, hade man inte nått någon överenskommelse mellan företrädare för de nationella parlamenten i de 27 staterna och Europaparlamentet om hur man skulle hantera den parlamentariska delen.

Här vill vi från regeringssidan inte diktera någon lösning, utan jag ber att få hänvisa, för närmare information, till utrikesutskottets ordförande respektive vice ordförande som förmodligen vet mer än jag om just denna fråga.

Anf. 39 KENNETH G FORSLUND (s):

Herr talman! Jag får tacka för den kompletterande upplysningen och svaret om den interparlamentariska dialogen. Det är bra att vi har en utrikesminister som är öppen för och ser behovet av en sådan. När det gäller hur detta exakt ska gå till brukar det vara ett kärt ämne i sådana här internationella sammanhang att diskutera länge innan det väl kommer på plats.

Sedan finns det en annan dimension av detta. Och det är – det har jag egen erfarenhet av – svårigheten att över huvud taget få träffa de här parlamentarikerna i Vitryssland, av den enkla anledningen att de inte vågar. Det är många möten som vi har trott skulle bli av som av olika skäl inte har blivit av. De har bokats av och bokats om och sedan bokats av igen och så vidare.

Men jag tror att det är viktigt att vi ändå försöker att skapa de här kontaktytorna. Det blir nämligen en alternativ väg för information in i systemet. Sedan är det sannolikt en ganska blandad församling som sitter där. Även om de sitter på den diktatoriska regimens villkor är det säkert några av dem som inte bara kommer att vara en del av problemet i dag. De kommer möjligen också att vara en del av lösningen i framtiden när det gäller att demokratisera Vitryssland.

Givetvis måste var och en ställas till svars för sina handlingar, men vi ska inte heller utesluta att några av de här parlamentarikerna faktiskt kan finnas med i framtiden i ett demokratiskt Vitryssland och spela en viktig roll för att driva demokratiseringen framåt.

Informationsfriheten och Internetfriheten – ja, vi är överens om att det är oerhört väsentligt. Jag har en tanke. När man nu stänger möjligheter kanske ett av bidragen, som Sverige kan ge, kan vara att öppna möjligheter och bereda plats för nyhetsförmedling med vitryskt innehåll på svenska servrar, så att det i alla fall kan finnas tillgängligt. Sedan vet vi av erfarenhet att om det bara finns någonstans där man kan få upp informationen brukar det, mer eller mindre krångligt, kanske ofta mer krångligt, gå att även ur ganska slutna system få ut informationen. Därmed kan man få ut den på de här nyhetsförmedlingarna och på informationssajter och annat som gör att omvärlden kan ta del av det som faktiskt händer i Vitryssland.

Har utrikesministern någon idé om hur Sverige skulle kunna bidra till en sådan, så att säga, säkring av informationsmöjligheterna? Det kan faktiskt rent av vara så att Sverige gör någonting redan i dag som har undgått mig – det ska jag ärligt säga.

Anf. 40 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Låt mig i denna del säga en sak: Erfarenheten från när man försöker begränsa Internet är väl, tack och lov, att det inte är alldeles lätt att göra det.

Jag vet att den möjlighet som Kenneth G Forslund antyder utnyttjas, det vill säga att information kan finnas på servrar som finns i andra länder. Det är kanske inte den svenska statens omedelbara uppgift att göra detta, men vi ger, som bekant, bidrag till stiftelser närstående de svenska politiska partierna. Jag vet att i åtminstone ett av fallen förekommer sådan här verksamhet som då dessa står för.

Vi ger ett rätt brett stöd till olika typer av vitryska aktiviteter, och jag utgår från att denna typ av informationsförsörjning är ett naturligt och relativt billigt inslag i den typen av verksamhet. Jag kan nämna att det inte bara gäller Sverige, utan det finns också andra länder som är engagerade i detta.

Vi har också ett brett stöd när det gäller olika möjligheter att ge utbildning till unga människor från Vitryssland som av olika skäl förnekats rätten till en rimlig utbildning i sitt eget land.

Jag hoppas, som jag sade tidigare, att svenska parlamentariker, svenska politiska partier och svenska politiska partiers närstående politiska stiftelser ska utnyttja alla de möjligheter som finns när det gäller att bredda kontakten med Vitryssland.

Jag delar Kenneth G Forslunds allmänna inställning, att breda kontakter in i olika delar av det vitryska samhället är betydelsefulla för att vi ska få ett bättre informationsunderlag men också för att vi ska kunna knyta kontakter och framföra de budskap som vi har med den bredd som kanske inte annars skulle vara möjlig.

Med detta tror jag att man kan säga att vi har en bred parlamentarisk uppbackning i Sverige, i riksdagen, men också europeiskt för att försöka verka för en förändring.

Låt mig bara lägga till, även om det inte riktigt hör till frågan, att det möjligtvis är en upptrappning på gång av gaskonflikten mellan Ryssland och Vitryssland. Vi har ett spant skede. President Medvedev beordrade häromdagen de ryska gasmyndigheterna att stänga av leveranserna om inte Vitryssland från och med relativt nära i tiden liggande datum accepterar en icke oväsentligt höjd prisnivå.

Det här ska ses i relation till andra konflikter som pågår inom det vida området. Det gäller inte minst den roll som Vitryssland nu har kommit att spela i krisen i Kirgizistan, som är någonting som upptar rätt mycket av vår uppmärksamhet just nu.

Anf. 41 KENNETH G FORSLUND (s):

Herr talman! Utrikesministern pekar på det ganska omfattande utbyte som sker och på de möjligheter som ges för studenter och ungdomar att komma till Sverige för att få utbildning. Det är väldigt bra. Jag tror att det är ett långsiktigt viktigt verktyg när det gäller att bidra till ett lands utveckling och till ett lands demokratisering, att ha just den här typen av ungdoms- och studentutbyten.

Jag kan egentligen bara komplettera med att nämna ytterligare en sak som sker, förutom studentutbyten och ungdomsutbyten i allmänhet och de partipolitiska samarbetena i respektive parti och inne i Vitryssland. Det är att också kyrkorna har ett viktigt arbete med att arrangera olika sommarläger runt om i Sverige där man tar emot vitryska barn, några av deras anhöriga och ledare för olika grupper som följer med. Det tror jag också är ett oerhört väsentligt arbete, därför att det skapar öppningar in i det vitryska samhället och personliga kontakter mellan människor, kontakter som förhoppningsvis rentav kan bli livslånga och säkerligen också bidra till en positiv utveckling långsiktigt.

Jag vill till slut bara uttrycka min uppskattning och konstatera att det är bra att vi delar ambitionen när det gäller hur vi vill se utvecklingen i Vitryssland i framtiden. Jag är inställd på att det även fortsättningsvis kommer att vara en lång vandring. Det har jag lärt mig vid det här laget. Det går inte så fort som man skulle vilja eller önska när det gäller att ändra i det vitryska systemet. Men historien visar ändå från andra delar av världen att det till slut kommer att gå.

Avslutningsvis vill jag tacka utrikesministern för hans svar.

Anf. 42 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Låt mig bara för protokollet och för fullständighetens skull – jag tror att Kenneth G Forslund är väl medveten om detta – säga att vi har ett rätt omfattande utvecklingsamarbete med Vitryssland. Det ligger nu på i storleksordningen 90 miljoner kronor per år. Det handlar om demokrati och MR-insatser, inte uteslutande men till stor del, men också om social- och hälsovård respektive näringslivssamarbete och i någon utsträckning kultur, utbildning och miljö. Det ingår i den långsiktiga strävan att bredda kontaktytorna och förbereda en övergång till en rimligare samhällsutveckling.

Vi arbetar nu med fortsättningen av detta, och preliminärt kan jag säga att vi planerar för en icke oväsentlig höjning av volymen för de samlade svenska insatserna för att åstadkomma detta, ett belopp på i storleksordningen 120 miljoner kronor per år i stället för 90 miljoner kronor.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2009/10:465 om Sveriges agerande i fråga om nedrustning och icke-spridning

Anf. 43 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Urban Ahlin har frågat mig vilka initiativ jag avser att driva som kan göra Sverige till en internationell kraft för nedrustning och icke-spridning.

Det torde vara de flesta väl bekant att vi under de senaste åren från svensk sida spelat en både framträdande och internationellt uppskattad roll i olika viktiga nedrustningsfrågor. Inte minst gäller detta de viktiga frågorna om de steg som kan tas mot en värld utan kärnvapen.

Interpellanten har själv uppmärksammat att jag var den ende utrikesminister som inbjöds när den globala koalitionen Global Zero nyligen höll sitt viktiga möte i Paris. Detta var självfallet ett erkännande av den betydelse vår röst tillmätts i dessa frågor. Och självfallet var det ingen tillfällighet att Sverige tillhörde de nationer som av president Obama inbjöds till Nuclear Security Summit i Washington nyligen. Såväl statsminister Reinfeldt som jag själv deltog för att understryka den vikt vi fäster vid frågan.

Jag tillhörde också de utrikesministrar som deltog i öppnandet av översynskonferensen för icke-spridningsavtalet i New York nyligen. Jag utgår från att det jag där sade är bekant och ser ingen anledning att upprepa det här.

Sverige spelade en aktiv roll för att möjliggöra att denna också resulterade i en överenskommelse, och arbetet med att se till att denna också förverkligas kommer att bli viktigt för oss under de kommande åren.

Speciell uppmärksamhet har vårt initiativ tillsammans med Polen om icke-strategiska så kallade taktiska kärnvapen fått. Det är nog ingen överdrift att säga att detta tillhör de allra mest uppmärksammade initiativen på detta område under de senaste åren. Även detta arbete kommer vi alldeles självklart att föra vidare.

Vi har i detta sammanhang också ett mer omedelbart eget intresse av att antalet kärnvapen i vår del av Europa fortsätter att reduceras. Ömsesidiga åtgärder av USA och Ryssland torde vara en förutsättning för att detta kan ske.

Låt mig i det sammanhanget säga att jag är övertygad om att ensidiga krav enbart på USA att dra tillbaka militära baser från andra länder skulle riskera Sveriges trovärdighet och därmed också våra möjligheter att effektivt driva till exempel frågan om taktiska kärnvapen. De utmaningar vi står inför på dessa områden är många, och jag har mer utförligt berört dem i olika anföranden.

Låt mig nämna Nordkorea, som har lämnat NPT-fördraget och genomfört två nukleära prov, liksom Iran, som ju inte lever upp till de internationella krav som ställts av främst FN:s säkerhetsråd. I det sammanhanget kommer vi också att ha anledning att ägna kraft åt frågan om kärnvapenfrihet i hela Mellanöstern.

Viktigt blir också att fortsätta vårt arbete för en multilateralisering av kärnbränslecykeln. Nya initiativ kommer att förberedas på detta område.

Låt mig också nämna att vi självfallet kommer att ha anledning att ägna uppmärksamhet åt frågor om konventionell rustningskontroll i Europa. Jag ser framför mig att dessa frågor kommer att bli viktiga under de närmaste åren.

Att man lyssnar till Sveriges röst i dessa sammanhang har sin grund i att vår politik uppfattas som kompetent och kunnig, saklig och balanserad samt väl förankrad i en säkerhetspolitisk syn som är ansvarsfull och realistisk.

Anf. 44 URBAN AHLIN (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka utrikesministern för svaret på min interpellation. Ibland är det faktiskt riktigt roligt att läsa de interpellations-svar som Carl Bildt har skrivit. Man får läsa dem ordentligt för att förstå vad de betyder.

Till exempel: Det torde vara de flesta väl bekant att vi under de senaste åren från svensk sida spelat en framträdande roll i viktiga nedrustningsfrågor.

Jag tycker att det är lite talande att utrikesministern inte säger under mandatperioden eller under min tid som utrikesminister. Här handlar det om ”vi” under de senaste åren.

Det är naturligtvis korrekt. Jan Eliasson har spelat en framträdande roll. Anna Lindh gjorde fantastiska insatser. Sverige blev känt genom den Blixkommission som lade fram ett antal förslag på hur vi skulle kunna åstadkomma nedrustning.

Kritiken handlar ju om att den svenska regeringen har tystnat under den här mandatperioden. Det hade varit spännande att se vad som har åstadkommit under den här mandatperioden.

Längre ned i svaret ser man att det står att Urban Ahlin ”har själv uppmärksammat att jag var den ende utrikesminister som inbjöds när den globala koalitionen Global Zero” hade möte. Jag har uppmärksammat att Carl Bildt på sin blogg skrev att han i personlig kapacitet ställde upp på de målsättningar som Global Zero hade. I personlig kapacitet – det är inte direkt något starkt ställningstagande, att här står den svenska regeringen upp för att vi ska ha en kärnvapenfri värld, när utrikesministern på sin

blogg säger att han skriver under detta i personlig kapacitet. Då är naturligtvis frågan: Varför skriver du under det i personlig kapacitet? Ställer inte den svenska regeringen upp på Global Zeros viktiga målsättning? Du var ju själv där och tyckte att det var ett erkännande.

Sedan tycker jag att det blir riktigt roligt när man vet sanningen. ”Såväl statsminister Reinfeldt som jag själv deltog för att understryka den vikt vi fäster vid frågan.” Det var när ni deltog i Nuclear Security Summit som president Obama hade inbjudit till.

Vi har ju en del gemensamma vänner i Washington du och jag, Carl. Jag talade med en av organisatörerna av det här mötet. Hon var ganska irriterad över att Sverige hade meddelat att Fredrik Reinfeldt ville vara med på middagen och sedan lämna Security Summit. Enligt henne blev det en ganska brysk signal från den amerikanska administrationen: Vår president Obama tänker vara med på middagen och han kommer också personligen att leda alla fyra sessionerna dagen efter. En tydlig signal gavs till Sverige, att om inte er statsminister har tid att vara med hela tiden när vår president har det behöver han inte komma på middagen heller.

Det vore lite kul att få reda på sanningen om detta, eftersom jag är ganska övertygad om att den person jag har talat med är mycket trustworthy, som de skulle säga over there. Men det är intressant att du tycker att det understryker den vikt vi fäster vid frågan. Jag vågar nog påstå att Reinfeldt tyckte att det var kul att vara där och gå på en middag.

Vad sade ni sedan på Security Summit? Samma gemensamma vän i Washington var förvånad över att den svenska regeringen bara upprepade sådant som tidigare socialdemokratiska regeringar hade gjort för att faktiskt skydda kärnkraftverken österut och arbeta för att höganrikat uran inte kommer i orätta händer och att man slog sig för bröstet för satsningar som faktiskt tidigare regeringar har gjort, varav en del program dessutom har avslutats av den här regeringen.

Det är kul när man läser interpellationssvaren från Carl Bildt. Man måste verkligen läsa noga för att se vad orden egentligen betyder. I nästa inlägg kommer jag att tala om klustervapen.

Anf. 45 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Urban Ahlin ägnade huvuddelen av sitt anförande åt några rykten från Washington. Låt mig säga att detta förefaller att vara rappakalja som saknar varje grund och som jag inte tycker är värdigt någon som ska vara företrädare för oppositionen i seriösa utrikespolitiska frågor. Jag vet att Urban Ahlin tycker mycket om att lyssna på rykten från olika amerikanska företrädare. Men att rykten om statsministerns middagsvanor, från uppenbarligen otillförlitliga amerikanska personer, ska vara utgångspunkt för den socialdemokratiska utrikespolitiken är väl att sänka denna ned till nivåer som det rödgröna samarbetet borde förskonas från. Detta sagt som en första kommentar.

Det är sant att vi på mötet i Washington talade till exempel om det polsk-svenska initiativet om taktiska kärnvapen. Det är nog det initiativ på nedrustningsområdet som jag anser har gjort mest från olika länders sida, som har haft starkast resonans i den internationella debatten under det senaste året.

Det är alldeles riktigt att det fanns sådant som har funnits med tidigare. Urban Ahlin nämner det svenska arbetet för säkerheten i kärnkraftverk i de östra delarna av Europa. Om det vet jag åtskilligt eftersom jag tog initiativ till det när jag var statsminister. Jag satte i gång det arbetet. Det arbetet fortsatte sedan under olika socialdemokratiska regeringar. Det var bra. I vissa delar har arbetet avslutats, och i andra delar fortsätter vi.

Jag skulle önska att diskussionen om dessa frågor kunde föras på en något högre nivå.

Anf. 46 URBAN AHLIN (s):

Herr talman! Det var tydligt att jag trampade på en öm tå för utrikesministern. Jag bara hänvisade till interpellationssvaret där Carl Bildt ägnar sig åt självskryt över hur han tycker att det arbete som regeringen har utfört borde uppfattas. Men tyvärr är han ensam i den internationella kretsen om att ge den bilden av den svenska nedrustningspolitiken. De flesta är förvånade över att den här regeringen har tagit så få initiativ när det ändå har funnits så stora och goda förutsättningar för Sverige att fortsätta att vara en ledande nedrustningsnation.

Låt mig återkomma till det område jag är extra nyfiken på, nämligen den klustervapenkonvention som nu har ratificerats och trätt i kraft. Det är naturligtvis inte tack vare den här regeringens arbete. Carl Bildt ägnade tid åt att i den här kammaren närmast förlöjliga det norska initiativet om en klustervapenkonvention, det vill säga något som skulle förbjuda klustervapen.

Sverige tillhör inte de länder som ännu har ratificerat denna konvention. Lyckligtvis finns det tillräckligt många länder i världen som är lite snabbare och därmed har ratificerat konventionen så att den kan träda i kraft. Till exempel har Spanien inlett sitt arbete med att destruera substridsdelar. Under det senaste året har Spanien låtit destruera 233 361 substridsdelar. Sverige har ännu inte ens kommit fram till att vi ska ratificera klustervapenkonventionen. Om man är så långsam och inte inser att man behöver vara ledande i arbetet får man väl ägna sig åt självskryt.

Det är intressant att Carl Bildt även i detta interpellationssvar inte nämner ett ord om Blixkommissionen. Carl Bildt har tagit för vana att inte ens i ord eller i text nämna Blixkommissionen. Det verkar som att Utrikesdepartementet inte ens har plats för Blixkommissionens böcker eftersom Utrikesdepartementet ringer runt till olika organisationer i Stockholm och undrar om det finns någon som har plats för böckerna, *Weapons of Terror*, så att de kan placeras någon annanstans eftersom de inte längre har tid att ha dem. Det är väl ungefär det intresset som Carl Bildt har visat för Hans Blix arbete i kommissionen. Det är konstigt eftersom Blixkommissionen bestod av ledande företrädare på nedrustningsområdet.

Det är mycket möjligt att det här är rappakalja. Jag får väl tala med en av de kvinnliga organisatörerna av Nuclear Security Summit. Det är intressant att jag får den bilden av andra personer som var närvarande. I övrigt säger utrikesministern att det jag påtalade stämmer. Ni har avslutat en del program för höganrikat uran och andra områden.

Vad var skälet till att du skrev under Global Zero? Var det i din personliga kapacitet? Vad har den svenska regeringen för hållning här?

Sedan var det frågan om klustervapen. Vad är det som är så svårt i Sverige, när det är så lätt i Spanien, att inleda arbetet med destruktionsarbetet? Varför kan inte vi ratificera konventionen, som vi ändå har undertecknat? Då kan vi visa att vi åtminstone har en liten vilja att vara ledande i nedrustningsarbetet.

Anf. 47 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Jag ska i frågan om vad som inträffade i Washington omedelbart se till att vi tar kontakt via amerikanska ambassaden med amerikanska utrikesdepartementet för att få reda på vilken information som har lämnats. Jag tror att det också kommer att intressera statsministern för det vidare umgänget i frågan. Det tillhör inte vanligheten i sådana sammanhang att man ägnar sig åt sådant.

Men allmän ryktesspridning och allmänna insinuationer är tydligen det som Urban Ahlin finner vara mest fruktbärande som oppositionspolitiker. Jag har alltid ansett att det är lite billigt och småaktigt och säger mer om avsändaren än om mottagaren.

Blixkommissionen lade fram, om jag inte missminner mig, ett hundratal olika förslag. Jag tror inte, och det tror inte Blixkommissionen heller, att det är något man antar som en paketlösning. Det är de enskilda frågorna som vi arbetar med. Det finns också andra kommissioner. Det finns en mycket stor kommission med bland annat Gareth Evans och Henrik Salander som Sverige har stöttat aktivt. De har rapporterat vid senare tillfälle. Det finns en lång rad olika kommissioner, och deras olika förslag arbetar vi aktivt med.

Sedan har vi den eviga frågan om ratificeringen av konventionen mot klusterbomber. I den frågan har jag svarat på flera interpellationer och enkla frågor. Vad som är skillnaden mellan Sverige och Spanien vet jag inte riktigt, men Sverige är en rättsstat. Det innebär att när vi ratificerar konventioner gör vi det ibland med den grundlighet som kan förefalla överdriven för den som inte bryr sig om detaljer men som visar styrkan i den svenska rättsstaten. Här ska ut en departementspromemoria. Det finns delar av detta som förmodligen måste utredas vidare. Det ska ut på remissbehandling innan det blir föremål för lagrådsremiss och så småningom en proposition till riksdagen. Jag har gått igenom hur det här går till i andra fall. Vi har konventioner som Sverige undertecknade år 2000 som ännu inte är ratificerade. I det fallet tycker jag nog att det har gått lite väl långsamt i det juridiska maskineriet. Men när man kommer fram och ser helheten kommer man att säga att just den konventionen kommer vi att ha ratificerat snabbare än huvuddelen av de konventioner som Sverige undertecknade till exempel mellan åren 2000 och 2006.

Anf. 48 URBAN AHLIN (s):

Herr talman! Skillnaden mellan Spanien och Sverige kanske är att Sverige är en rättsstat och Spanien inte är en rättsstat. Det lät i alla fall så på Carl Bildts inlägg. Jag må nog säga att Norge som har ratificerat den och som har drivit på utvecklingen betecknar jag som en rättsstat. Jag betecknar nog faktiskt Spanien som en rättsstat. Jag är övertygad om att de länder som har ratificerat klustervapenkonventionen har gjort det på ett grundligt sätt. Jag noterar att den svenska regeringen inledde arbetet med att förlöjliga initiativet om klustervapenkonventionen. Man tog lång

tid på sig innan man kom till den slutsatsen att man faktiskt skulle underteckna den. När undertecknandet skedde var Carl Bildt inte närvarande utan befann sig på en konferens i Köpenhamn; ett trettiotal andra utrikesministrar tyckte att det var väsentligt att vara i Oslo. Nu när den är undertecknad drar man fötterna efter sig för att få den ratificerad. För mig ger detta en klar bild av att den här regeringen är ointresserad av nedrustningsfrågor.

Jag är glad över att du tar upp en del av det sextioalet rekommendationer som Blixkommissionen lade fram i sin rapport. Det är alltid något. Jag delar naturligtvis uppfattningen att det inte var ett paket utan ett antal enskilda detaljer som kan användas för att driva utvecklingen framåt.

Jag vill också ge utrikesministern stöd i en mycket viktig fråga som han tar upp, nämligen att vi måste ägna uppmärksamhet åt den konventionella rustningskontrollen i Europa. Där önskar jag att utrikesministern ser till att få en bred debatt om frågorna och att bjuda in andra partier i det arbetet. Jag tror att det kommer att få stor betydelse för hur frågorna kommer att hanteras på den europeiska kontinenten.

Herr talman! Jag vill till utrikesministern och andra rikta ett tack för en god debatt. Trevlig sommar, så ses vi i valrörelsen!

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2009/10:235 till civilutskottet

EU-dokument
KOM(2010)245 till trafikutskottet

7 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2009/10:FPM92 EU:s årsbudget 2011 till finansutskottet

8 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Civilutskottets betänkande 2009/10:CU21
Justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU27
Civilutskottets betänkanden 2009/10:CU19, CU25, CU26 och CU28
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU48
Utbildningsutskottets betänkande 2009/10:UbU21
Finansutskottets betänkanden 2009/10:FiU30 och FiU31

9 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Skrivelse
2009/10:233 Egenmakt mot utanförskap – redovisning av regeringens strategi för integration

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2009/10:MJU25 Svenska miljömål
2009/10:MJU29 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Trafikutskottets betänkanden
2009/10:TU19 Ny postlag m.m.
2009/10:TU21 Ny kollektivtrafiklag m.m.
2009/10:TU25 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Försvarsutskottets betänkande
2009/10:FöU6 Ny lag om brandfarliga och explosiva varor

Utrikesutskottets betänkande
2009/10:UU19 Nordiskt samarbete

Näringsutskottets betänkanden
2009/10:NU20 Auktorisation och tystnadsplikt för patentombud
2009/10:NU22 Förändrat uppdrag för Sveaskog AB
2009/10:NU27 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Justitieutskottets utlåtande
2009/10:JuU31 Handlingsplan för att genomföra Stockholmsprogrammet

Utbildningsutskottets betänkande
2009/10:UbU24 Riksrevisionens styrelses redogörelse om klassificering
av kurser vid universitet och högskolor

Civilutskottets betänkanden
2009/10:CU30 Uppskov med behandlingen av ärenden
2009/10:CU31 Ändring i lagen om alkoholutandningsprov

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 18 juni

2009/10:909 Arbetsskada

av *LiseLotte Olsson* (v)
till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2009/10:910 Ungdomsarbetslösheten

av *Sven-Erik Österberg* (s)
till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

2009/10:911 Sparbanksaktie/egenkapitalbevis för att trygga sparbankernas framtid

av *Per Åsling* (c)
till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2009/10:912 Nordiskt ambassadsamarbete

av *Sinikka Bohlin* (s)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2009/10:913 Förbud mot mopeder på cykelbanor

av *Karin Svensson Smith* (mp)
till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2009/10:914 Ersättning för skador i samband med stormen Per

av *Christer Engelhardt* (s)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

Prot. 2009/10:140
18 juni

2009/10:915 Teraoms framtid
av *Per Bolund* (mp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 juni.

11 § Kammaren åtskildes kl. 11.39.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 3 §
anf. 35 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Eva-Lena Ekman

1 § Svar på interpellation 2009/10:439 om prioritering av brott mot arbetsmiljölagen.....	1
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	1
Anf. 2 EVA-LENA JANSSON (s)	2
Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	3
Anf. 4 EVA-LENA JANSSON (s)	4
Anf. 5 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	4
Anf. 6 EVA-LENA JANSSON (s)	5
Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	6
2 § Svar på interpellationerna 2009/10:359, 385, 420, 446 och 455 om en långsam och ständigt pågående etnisk rensning	6
Anf. 8 Utrikesminister CARL BILDT (m)	6
Anf. 9 AMINEH KAKABAVEH (v)	8
Anf. 10 PETER HULTQVIST (s)	9
Anf. 11 THOMAS STRAND (s)	10
Anf. 12 MONICA GREEN (s)	11
Anf. 13 MEHMET KAPLAN (mp).....	11
Anf. 14 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	12
Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (m)	14
Anf. 16 AMINEH KAKABAVEH (v)	15
Anf. 17 PETER HULTQVIST (s)	16
Anf. 18 THOMAS STRAND (s)	17
Anf. 19 MONICA GREEN (s)	18
Anf. 20 MEHMET KAPLAN (mp).....	19
Anf. 21 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	19
Anf. 22 Utrikesminister CARL BILDT (m)	20
Anf. 23 AMINEH KAKABAVEH (v)	21
Anf. 24 PETER HULTQVIST (s)	22
Anf. 25 THOMAS STRAND (s)	23
Anf. 26 MONICA GREEN (s)	23
Anf. 27 MEHMET KAPLAN (mp).....	24
Anf. 28 Utrikesminister CARL BILDT (m)	24
3 § Svar på interpellation 2009/10:394 om Bosnien och Hercegovina och EU	24
Anf. 29 Utrikesminister CARL BILDT (m)	24
Anf. 30 JASENKO OMANOVIC (s)	25
Anf. 31 Utrikesminister CARL BILDT (m)	26
Anf. 32 JASENKO OMANOVIC (s)	27
Anf. 33 Utrikesminister CARL BILDT (m)	28
Anf. 34 JASENKO OMANOVIC (s)	29
Anf. 35 Utrikesminister CARL BILDT (m)	30
4 § Svar på interpellation 2009/10:450 om situationen i Vitryssland.....	30
Anf. 36 Utrikesminister CARL BILDT (m)	30
Anf. 37 KENNETH G FORSLUND (s).....	31

Anf. 38	Utrikesminister CARL BILDT (m)	32
Anf. 39	KENNETH G FORSLUND (s)	33
Anf. 40	Utrikesminister CARL BILDT (m)	34
Anf. 41	KENNETH G FORSLUND (s)	35
Anf. 42	Utrikesminister CARL BILDT (m)	35
5 §	Svar på interpellation 2009/10:465 om Sveriges agerande i fråga om nedrustning och icke-spridning	36
Anf. 43	Utrikesminister CARL BILDT (m)	36
Anf. 44	URBAN AHLIN (s)	37
Anf. 45	Utrikesminister CARL BILDT (m)	38
Anf. 46	URBAN AHLIN (s)	38
Anf. 47	Utrikesminister CARL BILDT (m)	39
Anf. 48	URBAN AHLIN (s)	40
6 §	Hänvisning av ärenden till utskott	41
7 §	Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	41
8 §	Förnyad bordläggning	41
9 §	Bordläggning	41
10 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	42
11 §	Kammaren åtskildes kl. 11.39	43

